

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Alternativní ekonomické systémy v ČR

Bakalářská práce

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Alternativní ekonomické systémy v ČR

Bakalářská práce

Autor: Matěj Kameník

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslava Kubátová, Ph.D.

Olomouc 2021

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Alternativní ekonomické systémy v ČR“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne .....

Podpis .....

Poděkování

Své upřímné poděkování bych rád věnoval všem těm, které jsem měl možnost na své cestě studiem potkat a učit se od nich nejen v rovině studijní, ale především v pomyslné rovině životní. Moje další poděkování míří k mým blízkým, kteří mi studovat umožnili a po celou dobu mě podporovali.

Obsah

1	ÚVOD	6
2	ALTERNATIVNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY	8
2.1	SOUČASNÝ EKONOMICKÝ SYSTÉM A SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	8
2.2	SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST FIREM A ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY K PODNIKÁNÍ	11
2.3	EKONOMICKÉ ALTERNATIVY V ČESKÉ REPUBLICE A JEJICH SPOLEČNÉ RYSY	14
2.3.1	<i>Ekonomický systém a alternativní ekonomický systém</i>	14
2.3.2	<i>Alternativní ekonomické systémy v ČR</i>	15
3	VÝBĚR EKONOMICKÝCH ALTERNATIV PRO SWOT ANALÝZU	19
4	VYBRANÉ EKONOMICKÉ ALTERNATIVY	21
4.1	PRALETS	21
4.2	AUTONAPŮL – PRVNÍ ČESKÝ CARSHARING	24
4.3	OLOMOUCKÁ DÍLNA.....	26
4.4	NEVYHAZUJTO.....	29
4.5	OLOMOUC BEZ OBALU	31
5	SWOT ANALÝZA	34
5.1	KVALITATIVNÍ VÝZKUMNÁ METODA A TECHNIKA ŘÍZENÝCH STRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ 34	
5.1.1	<i>Struktura řízeného rozhovoru</i>	35
5.2	ANALÝZA ŘÍZENÝCH STRUKTUROVANÝCH ROZHOVORŮ A JEJICH VYHODNOCENÍ.....	37
5.2.1	<i>Řízený rozhovor s Barborou Umancovou, Pralets</i>	39
5.2.2	<i>Řízený rozhovor s Vojtěchem Bekárkem, Olomoucká dílna</i>	42
5.2.3	<i>Řízený rozhovor se Stanislavem Kutáčkem, Autonapůl</i>	44
5.2.4	<i>Řízený rozhovor s Matoušem Pinkavou, Nevyhazujto.cz</i>	46
5.2.5	<i>Řízený rozhovor s Renatou Plackovou, Olomouc bez obalu</i>	49
5.3	SWOT ANALÝZA	51
5.3.1	<i>Vyhodnocení SWOT analýzy</i>	51
6	DOPORUČENÍ PRO ELIMINACI SLABÝCH STRÁNEK ALTERNATIVNÍCH EKONOMICKÝCH SYSTÉMŮ V ČESKÉ REPUBLICE	54
6.1	UŽIVATELSKÁ NEPŘÍVĚTIVOST	54
6.1.1	<i>Navrhované řešení</i>	54
6.2	OMEZENÁ NABÍDKA PRODUKTŮ ČI SLUŽEB ČI VÝDEJNÍCH MÍST.....	55
6.2.1	<i>Navrhované řešení</i>	55
6.3	ZNEUŽITELNOST	56
6.3.1	<i>Navrhované řešení</i>	56
6.4	OBTÍŽNÉ ZÍSKAT FINANCOVÁNÍ PRO INOVACE NEBO UDRŽENÍ ALTERNATIVNÍCH EKONOMICKÝCH SYSTÉMŮ V CHODU.....	57
6.4.1	<i>Navrhované řešení</i>	57
6.5	NEPROFESIONALITA V OBLASTI MARKETINGU A CELKOVÉ PREZENTACE PRO VEŘEJNOST	57
6.5.1	<i>Navrhované řešení</i>	58
7	ZÁVĚR	59
8	SUMMARY	61
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	63
9.1	KNIŽNÍ ZDROJE	63
9.2	INTERNETOVÉ ZDROJE.....	63

1 Úvod

Ekonomika a ekonomický systém, ve kterém žijeme je nedílnou součástí našich každodenních životů. Stále více naší společností prostupují témata jako udržitelný rozvoj, klimatická změna či férové pracovní podmínky. Současný ekonomický systém klade velký tlak na neustále navyšující se produkci, která není v dlouhodobém horizontu udržitelná a vede k mnoha problémům týkajících se nejen životního prostředí, ale také celé společnosti a lokálních komunit.¹

Hlavním tématem této práce je fenomén alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ, které často vznikají z iniciativy aktivních občanů a podnikatelů, kteří chtějí jít udržitelnému rozvoji naproti. Tyto systémy svou činností reagují na problémy úzce související se současným ekonomickým systémem a snaží se na tyto problémy hledat řešení. Mezi hlavní cíle působení takových alternativ patří například ochrana životního prostředí nebo rozvoj lokálních komunit.

Cílem této práce je popsat situaci alternativních ekonomických systémů na území České republiky, vytvořit definici alternativního ekonomického systému v rámci této bakalářské práce, na základě této definice vybrat několik konkrétních alternativních ekonomických systémů působících na území České republiky a tyto detailněji popsat a analyzovat. Cílem analýzy je odhalení slabých stránek, se kterými se ekonomické alternativy v České republice potýkají a následné doporučení pro eliminaci zjištěných slabých stránek. Analýza je provedena na základě řízených strukturovaných rozhovorů s vedoucími pracovníky vybraných alternativ. Na základě těchto rozhovorů je zpracována SWOT analýza, jsou izolovány slabé stránky a následně jsou vypracována doporučení pro eliminaci zjištěných slabých stránek. Svým obsahem a rozsahem výzkumu by tato bakalářská práce mohla v budoucnu být vhodným základem pro navazující a rozsáhlejší výzkum v rámci diplomové práce v navazujícím magisterském studiu, jejíž cílem by mohla být analýza většího vzorku alternativ a pokus o bližší a rozsáhlejší specifikaci společných slabých stránek ekonomických alternativ v České republice.

V teoretické části této práce se nejprve věnuji současné ekonomické situaci v České republice, hledám definici pojmu ekonomický systém, dále konceptu společenské odpovědnosti firem, od které přecházím k alternativním ekonomickým

---

¹ PRÁDANOS, Luis I. An economy focused solely on growth is environmentally and socially unsustainable.

systemům a hledání jejich definice. Věnuji se popisu společných charakteristik a rysů těchto systémů, podle kterých poté tvořím definici pro pojem alternativní ekonomický systém v rámci této bakalářské práce.

V praktické části se věnuji výběru konkrétních ekonomických alternativ. Dochází zde k drobnému prolnutí zpět do teoretické části práce a podrobnému popisu vybraných alternativ a principů jejich fungování včetně ověření, zda naplňují stanovenou definici pro alternativní ekonomický systém v rámci této práce. Po dokončení popisu a představení vybraných alternativ se vracím zpět do praktické roviny, kde se nejprve věnuji zvolené výzkumné metodě a technice. Následuje představení struktury řízeného rozhovoru a odůvodnění funkce jednotlivých otázek, které jsem do rozhovoru zařadil. V samotném závěru výzkumné části práce je zpracována SWOT analýza na základě dat získaných prostřednictvím řízených rozhovorů od vybraných respondentů. Jsou lokalizovány slabé stránky ekonomických alternativ a vypracována doporučení pro jejich eliminaci.

2 Alternativní ekonomické systémy

V této kapitole se nejdříve věnuji popisu současné ekonomické situace a ekonomickému systému na území České republiky. Pomocí několika příkladů z České republiky dále ilustruji některé z globálních výzev, jejichž dopad pocítujeme do určité míry i na našem území. Bez pochopení a popisu současné situace lze jen těžko chápat, proč a za jakým cílem ekonomické alternativy vznikají. V rámci této kapitoly také stručně popisují koncept CSR neboli společenskou odpovědnost firem, kterou firmy reagují na environmentální a společenské problémy. Také vysvětlují pojem greenwashing, který s tématem společenské odpovědnosti firem úzce souvisí.

V rámci této kapitoly také stručně zmiňuji některé alternativní přístupy k podnikání, které mají kořeny v zahraničí, a poté se dostávám k samotným alternativním ekonomickým systémům v České republice. Množina alternativních ekonomických systémů je velice rozsáhlá a samotný pojem se používá k označení mnoha alternativ — nejen takových, o kterých pojednává tato práce. Z tohoto důvodu se v závěru této kapitoly zabývám vymezením pojmu alternativní ekonomický systém a tím, jak je vykládán v rámci této práce.

2.1 Současný ekonomický systém a situace v České republice

Jak uvádí prognóza společnosti Deloitte na rok 2020, Česká republika představuje malou otevřenou tržní ekonomiku, která netrpí nadměrnými vnitřními, vnějšími či finančními nerovnováhami.² Podle odhadů ekonomů měl v roce 2020 růst českého hrubého domácího produktu (HDP) zpomalit z loňských (2019) 2,5 procenta na hodnotu 2 procenta. Největší riziko pro naši ekonomiku představovaly globální faktory — do jaké míry odezní obchodní války, situace týkající se brexitu a také situace automobilového průmyslu. V tomto odvětví došlo k velkým změnám, nejen kvůli přísnějším emisním normám. V Německu se loňský rok propadla výroba automobilů o deset procent. To znamená určité riziko i pro naši ekonomiku, protože automobilový sektor představuje téměř deset procent našeho HDP.³ Českou republiku mělo podle odhadů v roce 2020

---

² Výhledy české ekonomiky pro rok 2020. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/about-deloitte/articles/vyhledy-ceske-ekonomiky-pro-rok-2020.html#>.

³ WOLF, Vojtěch. Tempo růstu české ekonomiky letos zřejmě poklesne.

provázet zpomalování, ale zároveň se ekonomové shodovali, že krize, podobná té z roku 2008, by se opakovat neměla. V posledním čtvrtletí roku 2019 nejspíše nikdo netušil, že k těmto globálním faktorům se přidá další a zdaleka největší ze všech. Pandemie onemocnění COVID-19 a s ní související přísná opatření významně utlumila ekonomiku České republiky.

V prosinci 2019 se objevily první zprávy o tom, že v čínském městě Wu-chanu byl zaznamenán výskyt nákazy, kterou způsobuje nový typ koronaviru a která se rychle začala šířit nejen po dalších regionech Číny, ale i po celém světě. V České republice byly první tři případy nákazy ohlášeny 1. března. Během března byla také vyhlášena nejzásadnější opatření, která ovlivnila chod ekonomiky. Jejich cílem bylo zamezit rychlému šíření onemocnění COVID-19 v ČR, zploštit rostoucí křivku počtu nakažených a vyhnout se situaci, která nastala v Itálii, tedy rychlému exponenciálnímu nárůstu počtu nakažených, ale především i počtu úmrtí a přetížení zdravotního systému.

12. března byl v České republice vyhlášen nouzový stav a následovala další opatření včetně uzavření maloobchodních provozoven, restaurací, vysokých, středních i základních škol, uzavření hranic a zákazu volného pohybu osob. Tyto a další opatření zmrazila na několik týdnů veškerou ekonomickou aktivitu a turismus. Jak uvádí stránky Ministerstva financí ČR, rozsah propadu světové ekonomiky je v období po druhé světové válce bezprecedentní.⁴

Makroekonomická predikce na rok 2020, dostupná na webu Ministerstva financí ČR (*zveřejněna 15.9.2020.*) uvádí, že hospodářské politiky zasažených zemí reagovaly rozvolňováním opatření a přijetím monetárních a fiskálních stimulů s cílem minimalizovat dopad pandemie na dlouhodobý růst. Dochází tedy k oživování ekonomické aktivity, které ale ve většině zemí nejspíše nebude dostatečně silné na to, aby plně vykompenzovalo hospodářský propad z první poloviny roku 2020.

Česká ekonomika zaznamenala ve 2. čtvrtletí 2020 nejhlubší propad hospodářského výkonu v historii samostatné ČR. Reálný hrubý domácí produkt, očištěný o sezónní a kalendářní vlivy mezičtvrtletně klesl o 8,7 %, meziročně pak o 11 %. Pokud se podíváme na mezinárodní porovnání, jedná se o poměrně dobrý výsledek. V eurozóně meziročně propadl reálný hrubý domácí produkt o 14,7 %.

---

⁴ Makroekonomická predikce – září 2020. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2020/makroekonomicka-predikce-zari-2020-39418>.

Pandemie onemocnění COVID-19 dostala českou ekonomiku do neznámé situace, kdy mnoho lidí, zejména v oblasti turismu a gastronomie, přišlo o práci. Nezaměstnanost v září 2020 byla na hodnotě 3,8 procenta a úřady práce evidovaly 277 015 uchazečů o zaměstnání. Oproti září roku 2019 je to o 75 108 osob více.⁵ Právě lidé, kteří přišli o práci nebo živnostníci, na která opatření také tvrdě dolehla mohou být podle odborníků ohroženi finančními problémy.⁶ Podle organizace Člověk v tísni je také ohrožena kvalita vzdělávání. Rozdílné přístupy škol k distančnímu vzdělávání a vybavenost domácností technologiemi může prohlubovat nerovnosti⁷. Sociální nerovnosti jsou oblastí, ve které dochází v krizi a mimořádných stavech k prohloubení.⁸ A právě oblast sociálních nerovností je jedním z odvětví, na které se ekonomické alternativy snaží poukázat a poskytovat možná řešení.

Někteří ekonomové se shodují, že HDP je zastaralý ukazatel, který nezahrnuje několik důležitých aspektů.⁹ Mezi takové patří například národní blahobyt, stav životního prostředí nebo právě sociální nerovnosti. HDP také nezahrnuje negativní externality, které vznikají při výrobě některých produktů. A právě tyto aspekty ovlivňují blahobyt člověka více než hodnota hrubého domácího produktu.

Nelze opomenout ani další faktory, které jsou v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19 přehlíženy. Jejich důležitost je ale stále stěžejní. Jedním z takových témat je například klimatická změna, která byla hlavní tématem na Světovém ekonomickém fóru 2020.¹⁰ Její následky zatím v České republice nepociťujeme tak silně, ale už delší dobu například bojujeme s nadměrným suchem. V letech 2012 až 2016 se na našem území vyskytlo 16 agrometeorologických extrémů. Jednalo se především o povodně, mrazy, holomrazy, jarní mrazíky a sucho. Z šestnácti případů se jednalo devětkrát o sucho. Podle informací Mezivládního panelu pro změny klimatu (IPCC, Intergovernmental Panel on Climate Change) lze s 95% jistotou říct, že za klimatickou změnou stojí člověk — přesněji naše aktivita, z velké části industriální.¹¹

---

⁵ Nezaměstnanost zůstala v září na 3,8 %, počet uchazečů mírně klesl. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/nezamestnanost-zustala-v-zari-na-3-8-pocet-uchazecu-mirne-klesl>.

⁶ ŠVIHEL, Petr. Do dluhů mohou spadnout desítky tisíc lidí, varují poradny.

⁷ Distanční vzdělávání v současné podobě v ČR prohlubuje nerovnosti mezi školami i jednotlivými žáky. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/distanzni-vzdelavani-v-soucasne-podobe-v-cr-prohlubuje-nerovnosti-mezi-skolami-i-jednotlivymi-zaky-6563gp>.

⁸ HEŘMANOVÁ, Marie. Kdo nejvíce doplatí na krizi? Podle socioložky vyplouvají na povrch společenské nerovnosti.

⁹ KAPOOR, Amit a Bibek DEBROY. GDP Is Not a Measure of Human Well-Being.

¹⁰ POMEROY, Robin. 5 things we learned about climate change at Davos 2020.

¹¹ ČERNOCH, Viktor. Sucho.

Na druhé straně stále existuje malý podíl neantropického ovlivňování klimatu. Proto je lidská aktivita označována jen 95 procenty. Je statisticky prokázáno, že změna klimatu souvisí s množstvím CO₂ v ovzduší. Zvýšení CO₂ v ovzduší je mimo jiné způsobeno právě lidskou aktivitou. CO₂ uvolněné ze spalování fosilních paliv má jiné izotopové složení než CO₂ přirozeně cirkulující v přírodě. Izotopovou analýzou je tedy možné dokázat, že za zvýšením množství CO₂ opravdu stojí člověk.¹² Vypouštění CO₂ do ovzduší a poškozování životního prostředí je tedy negativní externalitou, kterou ukazatel HDP nereflektuje. A právě proto se někteří ekonomové shodují, že HDP může být v dnešní době zastaralým ukazatelem a požadují komplexnější ukazatele.

Některé mnohem komplexnější ukazatele a průzkumy, které se snaží vyhodnotit celkový stav dané země již existují. Například OECD Better Life Index¹³. Jedná se o ukazatel, který mapuje blahobyt ve vybraných zemích na základě jedenácti klíčových témat, které společnost OECD vyhodnocuje v průzkumu How's life, který se koná každé dva roky. Mezi hlavní oblasti patří například dostupnost bydlení, bezpečnost, vzdělání nebo právě životní prostředí.

2.2 Společenská odpovědnost firem a alternativní přístupy k podnikání

Na výše zmiňované globální výzvy se společnost včetně firem a podnikatelů snaží hledat řešení. Myšlenka, že firma by měla být společensky odpovědná, se začala objevovat na počátku 20. století. Několik průmyslových magnátů tehdejší doby, mezi které patřil i Henry Ford a Andrew Carnegie zavádějí opatření pro zlepšení v oblasti vzdělání, zdraví a bydlení svých dělníků nebo přispívají na charitu.¹⁴ Těmito činy pokládají pomyslné základy pro CSR neboli společenskou odpovědnost firem, termín, který známe dnes. Národní informační portál České republiky o CSR definuje CSR takto:

„Společenská odpovědnost organizací (Corporate Social Responsibility – CSR) představuje dobrovolný závazek organizace zohledňovat při svém rozhodování a

---

¹² ČERNOCH, Viktor. Sucho.

¹³ OECD Better Life Index [online]. Dostupné z: <http://www.oecdbetterlifeindex.org>.

¹⁴ UTTING, Peter. Business Responsibility for Sustainable Development.

*každodenních činnostech potřeby svých zákazníků, dodavatelů, zaměstnanců a dalších aktérů, jichž se její činnost dotýká, ať již přímo či nepřímo.*¹⁵

Se společenskou odpovědností firem je spojován také termín „greenwashing“. Tento pojem byl poprvé použit v osmdesátých letech, aby popsal pobuřující a nedodržené sliby a závazky velkých společností směrem k životnímu prostředí.¹⁶

Pojem vytvořil environmentalista Jay Westerveld v roce 1986. Byla to doba, kdy většina spotřebitelů měla omezený zdroj informací — televizi, rádio nebo tisk. Tato média byla zaplavena reklamou velkých společností. Kombinace omezeného přístupu veřejnosti k informacím a skoro neomezené možnosti reklamy umožnila velkým společnostem zobrazovat své aktivity a praktiky jako udržitelné, zatímco ve skutečnosti stále pokračovaly s neudržitelnými praktikami. V posledním desetiletí greenwashing změnil svou podobu, ale jeho podstata a používání podobných praktik přetrvává.¹⁷ Některé firmy využívají konceptu společenské odpovědnosti pouze pro marketing. Jak uvádí definice CSR uvedená výše, jedná se o dobrovolný závazek a nedochází k žádným vnějším kontrolám, zda je to, co firma hlásá, opravdu dodržováno. Existuje hned několik případů, kdy se zjistilo, že firma má výtečnou CSR strategii, kterou bohužel používá jen pro zviditelnění či zlepšení svého jména, ale reálně se jí moc nedrží.

Jedním z nejznámějších případů moderního greenwashingu je například skandál koncernu Volkswagen. V září roku 2015 bylo v USA odhaleno, že vozy značky Volkswagen s dieselovými motory měly upravený software tak, aby poznaly režim měření emisí a záměrně snížily svůj výkon. Proč se jedná o greenwashing? Prodeje vozidel z této kauzy, která je označována jako *dieseldgate* nebo také *emissionsgate*, byly podpořeny masivní marketingovou kampaní, jejíž hlavním heslem bylo mimo jiné „*clean diesel engines*“ a díky falešným emisním hodnotám byly vozy prezentovány jako úspornější a šetrnější k životnímu prostředí.¹⁸

Problém byl odhalen v USA, ale postupem času byly stejné potíže odhaleny například i v Evropě, a také u jiných automobilek. Jen v Evropě Volkswagen svolal přes

---

¹⁵ CSR v ČR. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/csr-v-cr/>.

¹⁶ WATSON, Bruce. The troubling evolution of corporate greenwashing.

¹⁷ WATSON, Bruce. The troubling evolution of corporate greenwashing.

¹⁸ HOTTEN, Russell. Volkswagen: The scandal explained.

8 miliónů takto poškozených vozidel.¹⁹ Finanční dopady byly obrovské a dopady ve smyslu důvěry zákazníků značně lze jen velmi těžko odhadovat.

Nabízí se tedy otázka, jak může zákazník zjistit, zda daná společnost svoji CSR strategii myslí vážně, nebo ji využívá jen pro marketingové účely. Odpovědí může být získání certifikátu od externí nezávislé organizace. Společnost musí své aktivity nejprve představit, podložit daty a získat certifikaci. Pro ilustraci a porovnání nejdříve použijí příklad z USA a poté z České republiky. Ve Spojených státech amerických funguje nezisková organizace B-Lab, která se specializuje na šetrné a uvědomělé podnikání.²⁰ Podnikání, které je v USA označováno také termínem *conscious business*. Tedy podnikání, které klade dosahování zisku na stejnou úroveň jako životní prostředí, důstojnost svých pracovníků, nezpůsobuje újmu lidem ani přírodě a vyznává mimo jiné princip *triple bottom line*, volně přeložený jako trojí zodpovědnost (ekonomickou prosperitu, společenský kapitál a životní prostředí). Tato nezisková organizace umožňuje firmám, které splní dané podmínky a zažádají o certifikaci, získat certifikát s názvem *Certified B-Corp*. Díky tomuto certifikátu si mohou být zákazníci, investoři a obchodní partneři jisti, že jednají s férovou firmou, která dodržuje své závazky vůči svému okolí.

Na území České republiky by se za ekvivalent tohoto certifikátu dalo považovat členství v projektu Slušná firma. Slušná firma se na svém webu definuje jako hnutí za obecně prospěšnější podnikání.²¹ Registrací firmy získávají možnost stát se součástí tohoto hnutí. Podmínkou je, že firma musí splňovat podmínky, které jsou vyhodnoceny prostřednictvím vyplnění dotazníku a vyhodnocení tzv. indexu slušnosti.²² Podmínky, které musí splňovat členové Slušné firmy se velice podobají certifikátu *Certified B-Corp*.

Ve Spojených státech ale nezůstali pouze u certifikátů. V roce 2010 došlo k velmi zajímavé právní změně. Stát Maryland jako první schválil novou právní formu — *benefit corporation* — pro ziskové organizace.²³ Během následujících let se

---

¹⁹ HOTTEN, Russell. Volkswagen: The scandal explained.

²⁰ About B Lab. Dostupné z: <https://bcorporation.net/about-b-lab>.

²¹ Slušná firma: Hnutí za obecně prospěšnější podnikání [online]. Dostupné z: <https://slusnafirma.cz/>.

²² Přidejte se — Slušná firma. Dostupné z: <https://slusnafirma.cz/spoluprace/>.

²³ Maryland First State in Union to Pass Benefit Corporation Legislation. Dostupné z: https://www.csrwire.com/press_releases/29332-maryland-first-state-in-union-to-pass-benefit-corporation-legislation.

přidaly další státy, a k březnu 2018 byla právní forma benefit corporation oficiální v 35 státech a Washingtonu, D.C.²⁴

Jedná se o ziskové organizace, které, mají ve svých zakládajících dokumentech a stanovách ukotvenou nutnost přikládat stejnou váhu všem zájmovým skupinám (akcionářům, zaměstnancům, místním komunitám a životnímu prostředí), které jsou přímo ovlivněny působením firmy, při rozhodování o směřování firmy.²⁵ Společenská odpovědnost už zde tedy není pouze dobrovolná doplňková činnost, ale je důležitým a povinným aspektem fungování organizace.

2.3 Ekonomické alternativy v České republice a jejich společné rysy

V této podkapitole se nejprve zabývám pojmem ekonomický systém a jeho definicí. Poté se věnuji hledání rozdílu mezi ekonomickým systémem a alternativními ekonomickými systémy, které jsou hlavním tématem této práce. V další části uvádím definici alternativního ekonomického systému a způsobu, jakým je vykládám v rámci této práce. Poté popisují, do jaké míry jsou ekonomické alternativy a systémy v ČR zmapovány a zdokumentovány. Podle vytvořené definice jsou poté vybrány konkrétní alternativy pro realizaci řízených rozhovorů a následné zpracování SWOT analýzy.

2.3.1 Ekonomický systém a alternativní ekonomický systém

Mezi tři hlavní ekonomické systémy patří ekonomický systém tržní, příkazový a smíšený. Všechny ekonomické systémy mají jedno společné — řeší tři stěžejní problémy — jaké zboží a v jakém množství bude vyrobeno, jakým způsobem bude vyrobeno a jakým způsobem budou vyrobené produkty distribuovány.²⁶ Ekonomický systém je způsob produkce, alokace zdrojů a distribuce zboží a služeb uvnitř společnosti nebo vytyčeného geografického území. Převažující formou ekonomického systému v dnešním světě je tržně orientovaná smíšená ekonomika.²⁷

Alternativní ekonomický systém je velmi široký pojem, kterým lze označit široké spektrum systémů, například i směnný obchod, pro zemi, která využívám

---

²⁴ Benefit corporation. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Benefit_corporation.

²⁵ Benefit Corporation Aka The “B Corp”: What is a benefit corporation?. Dostupné z: <https://www.northwestregisteredagent.com/benefit-corporation.html>.

²⁶ SAMUELSON, Paul Anthony a William Dawbney NORDHAUS. Economics.

²⁷ SAMUELSON, Paul Anthony a William Dawbney NORDHAUS. Economics.

příkazový ekonomický systém je pak alternativou tržně orientovaný smíšený ekonomický systém, který je naopak v České republice hlavním využívaným ekonomickým systémem. V této práci má tento pojem pouze jeden možný výklad. Hlavním tématem této práce jsou alternativní ekonomické systémy takové, které k definici ekonomického systému přidávají složku společenské odpovědnosti a dopadu na životní prostředí a místní komunity, tedy neřeší pouze jaké zboží a v jakém množství bude vyrobeno, jakým způsobem a jak bude distribuováno, ale řeší také s jakým dopadem na životní prostředí a místní komunity, přičemž tak činí v rozsahu svého vlastního působení a podnikání. Lze je chápat jako systém uvnitř systému, tedy alternativní systém působící na poli tržně orientovaného smíšeného ekonomického systému v České republice. V rámci této práce je tedy výklad stejný jako ve výzkumu ekonomických alternativ v ČR Katedry environmentálních studií Fakulty sociálních studií na Masarykově univerzitě:

„Jsou to organizace, skupiny či podniky, které často vznikly "zdola", tedy z iniciativy nějaké skupiny lidí, kteří se rozhodli uspokojit nějakou potřebu, ať už svou vlastní, nějaké zranitelné či sociálně vyloučené skupiny, místního společenství nebo celé společnosti či přírody. Jejich hlavním cílem není zisk (i když zisku mohou dosahovat), ale právě aktivita, kterou provozují. Může to být například pěstování cenných starých odrůd ovocných stromů, vytvoření prostoru pro prodej výpěstků místních zahrádkářů, sdílení nářadí či nepotřebných věcí, vytvoření komunitní měny, provozování družstevních novin, komunitní školy či pražírny fairtradové kávy.“²⁸

2.3.2 Alternativní ekonomické systémy v ČR

Při psaní této podkapitoly jsem vycházel především ze sborníku *Lokální a alternativní ekonomické systémy*²⁹, který mi sloužil jako hlavní podklad pro studium této problematiky. Dále jsem pracoval s výzkumem ekonomických alternativ v ČR, který vznikl v letech 2014–2016 pod Katedrou environmentálních studií při Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně.³⁰

---

²⁸ O projektu. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/o-projektu/>.

²⁹ *Lokální a alternativní ekonomické systémy: síla komunity, nepeněžení, solidární a místní ekonomika.*

³⁰ *Ekonomické alternativy v České republice* [online]. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/>.

Výzkum Katedry environmentálních studií na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně například uvádí, že hlavním cílem ekonomických alternativ není zisk, ale právě aktivita, kterou provozují. Zde je na místě dodat, že mezi takové alternativy se ale řadí i firmy či podnikatelé, které sice mají zákonem definované dosahování zisku jako hlavní cíl podnikání³¹, ale ze své vlastní iniciativy vnímají potřebu zájmu o svoje okolí, rozvoj místních komunit či ochranu životního prostředí v místě, kde působí, stejně důležité jako dosahování zisku.

Samotná kategorizace a definování alternativních ekonomických systémů je velmi problematické. Neexistují žádná jasně daná kritéria, podle kterých by se dalo určit, zda subjekt (projekt, organizace či skupina lidí) spadá do ekonomických alternativ nebo nikoliv.

Při určování definice jsem se nejdříve seznámil s výzkumem ekonomických alternativ v ČR v letech 2014–2016³² a zjistil, co mají zmapované subjekty společného, jaké charakteristiky jsou pro ně typické, a na základě toho vytvořil definici ekonomických alternativ pro tuto práci. Ekonomickou alternativou může být firma, která používá právní formu s.r.o., ale ze své vlastní iniciativy podniká v souladu s výše uvedenými hodnotami, ale i LETS skupina (místní komunitní výměnný systém), která nemá povinnost být registrována jako právnická osoba. Funguje na základě dohody a pravidel, které si skupina lidí mezi sebou stanoví a její členové si musí finanční a daňové záležitosti hlídat sami.³³ Nelze tedy konstatovat, že ekonomické alternativy lze určit podle odlišné či specifické právní formy. Žádnou zvláštní právní formu pro ziskové společnosti, které zároveň chtějí konat dobro a mají zájem o své okolí, tak jako například tzv. benefit corporation, uznávaná v některých státech USA, která má společenskou odpovědnost jako povinnou a důležitou součást zakládajících dokumentů, nemáme. Navíc existují i projekty a komunitní iniciativy, které žádnou právní formu nemají — například skupiny LETS. Stejně tak nelze konstatovat, že firma nebo podnikatel nemůže být ekonomickou alternativou. Přestože zákonná definice podnikání³⁴ jasně říká, že hlavním cílem podnikání je dosažení zisku, existují podnikatelé a firmy, kteří ze své vlastní iniciativy podnikají v souladu s principy podobnými benefit corporation, nehledě na právní formu.

---

³¹ § 420 zákona č. 89/2012 Sb.

³² *Ekonomické alternativy v České republice* [online]. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/>.

³³ SUCHÁNKOVÁ, Alena. Rozjed'te u vás vlastní LETS.

³⁴ § 420 zákona č. 89/2012 Sb.

Dosahování zisku tedy automaticky neznamená, že podnik nemůže být považován za ekonomickou alternativu, důležité je použití zisku a další aspekty fungování celého podniku, například to, zda vykonává aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí.

Příkladem může být sociální podnikání, u kterého se neklade až takový důraz na právní formu, ale klíčové je splnění požadavků, které jsou k nahlédnutí na webu České sociální podnikání³⁵, který zřizuje MPSV. Web uvádí přehled indikátorů, které musí podniky splňovat, aby spadaly právě do kategorie sociálních podniků a měly nárok na podporu z dotačních a operačních programů. Mezi indikátory najdeme například následující principy — veřejně prospěšný cíl formulován v zakládajících dokumentech, demokratické rozhodování, založení z iniciativy občanů nebo způsob použití a rozdělení zisku³⁶. A právě v těchto charakteristikách se sociální podnikání potkává s ekonomickými alternativami a velmi se podobá formě benefit corporation.

V rámci této práce jsem si na základě zjištěných skutečností vytyčil následující definici pro ekonomické alternativy:

Ekonomickými alternativami jsou v této práci myšleny projekty, spolky, alternativní systémy místní měny LETS, družstva, podniky, sociální podniky či místní akční skupiny, pro které jsou společné následující charakteristiky — podpora místní zaměstnanosti, produkce, spotřeby, sdílení, principy cirkulární ekonomiky a minimalizace svého dopadu na životní prostředí. Dalším společným znakem je naplňování veřejně prospěšného cíle, kterým se prezentují, a lokální působnost. Posledním společným znakem je určité vymezení se proti konzumnímu způsobu života prostřednictvím činnosti, kterou provozují. Konzumním způsobem života je v tomto kontextu myšlen pojem označující život založený na vysoké úrovni spotřeby a její důležitosti pro člověka a společnost.³⁷

Na závěr této kapitoly je důležité dodat, že pro určení toho, zda se jedná o ekonomickou alternativu, či nikoliv, je potřeba každý subjekt posoudit zvlášť a ověřit,

---

³⁵ Indikátory/Rozpoznávací znaky. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/indikatory>.

³⁶ Indikátory/Rozpoznávací znaky. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/indikatory>.

³⁷ LINHART, Jiří a Eduard URBÁNEK. Způsob života konzumní.

zda splňuje výše uvedenou definici. Z toho důvodu v této práci u každé ekonomické alternativy, kterou analyzuji, důkladně popisuji, jakým způsobem tuto definici a její dílčí části naplňuje.

3 Výběr ekonomických alternativ pro SWOT analýzu

V této kapitole přibližuji klíč, podle kterého jsem vybíral konkrétní ekonomické alternativy, s jejichž členy a pracovníky jsem vedl řízené rozhovory. Tyto rozhovory následně sloužily jako zdroj dat pro sestavení SWOT analýzy. V následující kapitole poté vybrané alternativy představuji, popisuji principy jejich fungování a přibližuji, proč je lze řadit mezi ekonomické alternativy v ČR.

Vzhledem k absenci oficiálních kritérií pro určování ekonomických alternativ v ČR a nemožnosti odlišit tyto alternativy pomocí právních forem, řídil se proces výběru konkrétních subjektů definicí stanovenou v [podkapitole 2.3.2 — Alternativní ekonomické systémy v ČR](#). Vybrané subjekty splňují stanovenou definici ve všech jejich bodech, tedy jedná se o projekt, spolek, alternativní systém místní měny LETS, družstvo, podnik, sociální podnik či místní akční skupinu, pro které jsou společně následující charakteristiky — podpora místní zaměstnanosti, produkce, spotřeby, sdílení, principy cirkulární ekonomiky a minimalizace svého dopadu na životní prostředí. Dalším společným znakem je naplňování veřejně prospěšného cíle, kterým se prezentují, a lokální působnost. Posledním společným znakem je určité vymezení se proti konzumnímu způsobu života prostřednictvím činnosti, kterou provozují. Konzumním způsobem života je v tomto kontextu myšlen pojem označující život založený na vysoké úrovni spotřeby a její důležitosti pro člověka a společnost.³⁸ Naplnění všech složek této definice je u každé vybrané alternativy ověřeno a prezentováno pomocí tabulky.

Alternativy byly vybírány z mapy s názvem Ekonomické alternativy v ČR³⁹, která vznikla na základě výzkumu Katedry environmentálních studií Fakulty sociálních studií MUNI v Brně a na základě vlastního hledání a rešeršování těchto alternativ. Jak totiž sami tvůrci výzkumu uvádějí, jejich přehled není vyčerpávající⁴⁰ a některé alternativy, které znám ze svého okolí a přišel jsem s nimi během realizace této práce do kontaktu, mapa neobsahuje.

Byl zvolen vzorek pěti zkoumaných alternativ. Řízené strukturované rozhovory byly v porovnání například s dotazníkovým šetřením časově náročnější — především na

---

³⁸ LINHART, Jiří a Eduard URBÁNEK. Způsob života konzumní.

³⁹ *Ekonomické alternativy v České republice* [online]. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/>.

⁴⁰ O nás. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/o-nas/>.

přípravu a samotnou realizaci rozhovoru, sladění časových možností s respondenty, cesta za respondenty (některé z rozhovorů ovšem proběhly v době pandemie onemocnění Covid-19 online). U řízených rozhovorů je tazatel přítomen po celou dobu, pokládá otázky a zapisuje odpovědi. U každé zvolené alternativy pak popisují její činnost, principy jejího fungování a v přehledné tabulce uvádím, jak a proč naplňuje všechny součásti definice stanovené v [podkapitole 2.3.2 — Alternativní ekonomické systémy v ČR.](#)

4 Vybrané ekonomické alternativy

Hlavním cílem této kapitoly je představení a popsání pěti ekonomických alternativ, které jsem vybral pro účely této práce. Každé vybrané alternativě je věnována samostatná podkapitola, jejíž důležitou součástí je kromě popisu a představení jejích principů také vysvětlení, jak daná alternativa splňuje mnou stanovenou definici a mohla tak být vybrána pro účely této práce. V každé podkapitole postupuji stejným způsobem — nejdříve obecně shrnuji principy, na kterých daná alternativa funguje, poté uvádím, jak tyto principy vypadají v praxi u mnou vybrané alternativy a na závěr v přehledné tabulce shrnuji, proč a jak daná alternativa splňuje dílčí části definice stanovené v [podkapitole 2.3.2 — Alternativní ekonomické systémy v ČR](#).

4.1 Pralets

První alternativou, kterou jsem zvolil pro tuto práci, je místní výměnný systém pro Prahu s názvem Pralets⁴¹. O existenci této alternativy v Praze jsem se dozvěděl ze sborníku *Lokální a alternativní ekonomické systémy*⁴² a z vlastního rešeršování a vyhledávání na internetu. Nejdříve popisuji principy jeho fungování a jeho specifika. Poté uvádím příklady služeb a zboží, které lze uvnitř Praletsu pořídit, a na závěr shrnuji, proč a jak splňuje tato alternativa mnou stanovenou definici pro výběr ekonomických alternativ pro účely této práce.

Pralets je tzv. local exchange trading system (LETS), tento termín je do češtiny volně překládán jako místní výměnný systém. Local exchange trading system neboli LETS je komunitní systém založený za účelem směny služeb a zboží na lokální úrovni bez použití zákonného platidla⁴³, tedy v místě, kde daný LETS působí. V případě Praletsu je to na území Prahy. Uživatelé LETS ke směně služeb a zboží používají virtuální měnu neboli body (zákonem totiž není dovoleno emitovat vlastní bankovky ani mince, lze ale využívat virtuální body). Na názvu této měny se zakládající členové domluví při vzniku nového LETSu. V případě Praletsu si stanovili jeho zakladatelé za svou virtuální měnu pražce. Pralets vznikl na počátku roku 2015.⁴⁴

---

⁴¹ *Pralets* [online]. Dostupné z: <https://pralets.cz>.

⁴² *Lokální a alternativní ekonomické systémy: síla komunity, nepeněžení, solidární a místní ekonomika*.

⁴³ Místní výměnný obchodní systém: Local Exchange Trading System, LETS. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%ADstn%C3%AD_v%C3%BDm%C4%9Bn%C3%BD_obchodn%C3%AD_syst%C3%A9m.

⁴⁴ UMANCOVÁ, Barbora. Pralets: Lokálně ve velkoměstě.

Přestože LETS systémy nejlépe fungují na místní úrovni, tvůrci Praletsu nechtějí filtrovat zájemce pouze podle místa bydliště, a tak je Pralets otevřený komukoliv. Jako důležitý aspekt je ovšem považována schopnost v Praze směňovat služby či zboží, které nabízí. Pokud tedy nemá někdo v Praze trvalé bydliště, ale často do Prahy jezdí, může se také stát členem.⁴⁵

Lidé, kteří mají zájem uvnitř Praletsu směňovat zboží a služby s ostatními členy se musí nejprve registrovat. Registrace probíhá v podobě schůzky s jedním z průvodců. Průvodci jsou lidé, kteří mají na starost nové členy a během registrace jim zároveň podrobně vysvětlí, jak Pralets funguje. Tento způsob registrace se zdá být v dnešní internetové době zastaralý, nicméně tvůrci považují tuto část registrace za velice důležitou a její hlavní úkol je odfiltrovat případné pokusy o zneužití systému a ověřit zájem o tento projekt. Poté dostane nový člen údaje k přihlášení do systému Cyclos, kde jsou evidovány veškeré nabídky a poptávky. Cyclos je softwarové platební řešení, které používají například lokální banky v rozvojových zemích (např.: v Keni, Rwandě nebo Bangladéši), lze jej použít pro barterové směny a také pro virtuální měny, se kterými se obchoduje uvnitř LETS systémů⁴⁶. Pro místní skupiny LETS je v rámci projektu *Cyclos 4 Communities* zcela zdarma. Celosvětově toto řešení využívá více jak 3500 LETS systémů.⁴⁷

Jak jsem již zmiňoval, uvnitř Praletsu se obchoduje v pražcích a hodnota jednoho pražce je rovna jedné koruně. Toto slouží pro jednoduché a rychlé ocenění služeb a zboží, které uživatelé uvnitř Praletsu směňují. Každý LETS systém má svá specifická interní pravidla, mezi které patří způsob, jakým se uživatelé dělí o náklady spojené s chodem systému samotného a způsob, jakým je systém administrován. V případě Praletsu uživatelé platí poplatek za chod systému, pronájem domény a serveru v hodnotě 50 Kč a 50 pražců za kalendářní rok. Jednou ročně se schází Valná hromada všech členů, ti volí tzv. Výkonný výbor, který se stará o chod systému, určuje administrátora systému Cyclos a určuje také průvodce, tedy uživatele, kteří pomáhají novým členům při registraci.

Uvnitř Praletsu pak lze najít zboží od vypěstované zeleniny a ovoce, domácích zavařenin, autorské tvorby, řemeslných výrobků až po věci z druhé ruky. Co se týče

---

⁴⁵ *Pralets* [online]. Dostupné z: <https://pralets.cz>.

⁴⁶ *Cyclos payment software: For banks, barterers and remittances* [online]. Dostupné z: <https://www.cyclos.org/>.

⁴⁷ Cyclos products overview: Secure and reliable payment software. Dostupné z: <https://www.cyclos.org/products/#social>.

služeb, uživatelé zde nabízí například hlídání dětí, překlady z cizích jazyků, výuku cizích jazyků, různé řemeslné práce a mnoho dalšího. Nabízet lze i zapůjčení automobilu či pronájem nevyužívaných prostor. Objevují se i nabídky a poptávky po dočasné jednorázové pomoci, například při stěhování. Uživatelé LETS systémů usilují především o nezávislost na peněžním systému, naplnění svých potřeb jinou cestou a o vylepšení místa, kde žijí právě místní směnou, podporou místní produkce a místní spotřeby.

Na závěr této kapitoly jsem si připravil tabulku, která přehledně shrnuje naplnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů v rámci této práce. Řízený rozhovor za Pralets mi poskytla jedna z jeho zakladatelek, Barbora Umancová.

<i>Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Pralets</i>	
<i>Dílčí složky stanovené definice</i>	<i>Jakým způsobem jsou naplněny?</i>
<i>Naplňuje veřejně prospěšný cíl, ke kterému se hlásí</i>	<i>Ano, splňuje posilováním komunity a sousedských vztahů ve velkých městech, podporou místní spotřeby a produkce.</i>
<i>Zájem o zlepšení místa, ve kterém působí</i>	<i>Ano, místní směna, podpora místní produkce, posilování místní komunity.</i>
<i>Aktuálnost, daná alternativa je snadno dohledatelná a v době vzniku této práce je aktivní</i>	<i>Ano, Pralets je v době vzniku této práce aktivní a o jeho činnosti se lze dozvědět z webu www.pralets.cz nebo lze zkontaktovat samotné zakladatele systému.</i>
<i>Kritika konzumního způsobu života</i>	<i>Nepeněžní směna, snaha naplnit své potřeby bez použití peněz, kritika nadprodukce a snaha tvorby částečně soběstačné komunity.</i>
<i>Splňuje vše výše uvedené, lze považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce</i>	<i>Ano, Pralets naplňuje všechny složky definice nutné pro zařazení do této práce a lze ho považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce.</i>

Tabulka 4.1 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Pralets

4.2 Autonapůl – první český carsharing

V této podkapitole představuji další ekonomickou alternativu, kterou jsem pro účely této práce zvolil. Nejdříve popisuji samotný projekt a principy jeho fungování a na závěr v přehledné tabulce shrnuji, proč a jak daná alternativa splňuje dílčí části definice stanovené v [podkapitole 2.3.2 — Alternativní ekonomické systémy v ČR](#).

Autonapůl je iniciativa, která jako první, v roce 2003, nabídla v České republice carsharing neboli sdílení automobilů.⁴⁸ Dle zakladatelů automobil není potřeba vlastnit, uživatelé Autonapůl ho mohou využívat pouze když ho potřebují. Za pomoci moderních technologií mají uživatelé přístup k vozidlům zaparkovaných v zónách ve městech, kde Autonapůl působí. Pomocí mobilního telefonu nebo čipové karty je možné vozidlo odemknout a zahájit svou cestu. Autonapůl odstartovalo svou činnost v roce 2003, tehdy jako občanské sdružení. Celý projekt vznikl jako nápad několika rodin, které se inspirovali podobnými zahraničními projekty. V roce 2010 se Autonapůl spojilo s brněnským nezávislým sdružením Autodružstvo a s narůstajícím počtem uživatelů přestala být forma občanského sdružení vyhovující. Autonapůl tedy z občanského sdružení přešlo na formu družstva, ve které používá dodnes.⁴⁹

Autonapůl drží v oblasti carsharingu v Česku prvenství. Podle průzkumu Deloitte byla v roce 2017 v České republice oblast sdílené ekonomiky na vzestupu. Od roku 2003 ušla sdílená ekonomika na území České republiky obrovský kus cesty. Společnost Deloitte ve své studii z roku 2017 dále například zmiňuje, že v roce 2012 bylo v Česku 9 sdílených aut provozovaných jednou společností, zatímco v roce 2017 vzrostl počet sdílených aut na 344 a zároveň vznikly nové společnosti, které se carsharingem zabývají.⁵⁰ Podle Deloitte lze pozorovat růstový potenciál tohoto odvětví.

Dnes Autonapůl působí v devíti městech České republiky (Praha, Brno, Ostrava, Olomouc, Plzeň, České Budějovice, Liberec, Hradec Králové a Pardubice) a vlastní přes 80 sdílených vozidel.⁵¹ Jak uvádí na svém webu, jejich hlavním cílem je nabídnout jednoduchou, výhodnou a ohleduplnou službu mobility.⁵² Lidé, kteří auto potřebují jen

---

⁴⁸ Autonapůl, první český carsharing [online]. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/>.

⁴⁹ O Autonapůl. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/o-nas/>.

⁵⁰ Sdílená ekonomika: Bohatství bez vlastnictví. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/deloitte-analytics/articles/sdilena-ekonomika-studie.html>.

⁵¹ O Autonapůl. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/o-nas/>.

⁵² Autonapůl, první český carsharing [online]. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/>.

příležitostně, mají díky carsharingu k dispozici vozový park Autonapůl a mohou tak ušetřit starosti a finanční prostředky spojené s provozem a pořízením vlastního vozidla.⁵³ Podle německé studie o carsharingu dokáže jeden sdílený automobil v obytné oblasti ve větším městě nahradit až 20 vozidel v soukromém vlastnictví.⁵⁴ To představuje úspora nejen v oblasti parkovacích míst, ale také vypuštěných emisí.

Na závěr této podkapitoly jsem si stejně jako v podkapitole předešlé připravil tabulku, která shrnuje naplnění všech dílčích částí definice stanovené pro alternativní ekonomické systémy v rámci této práce. Za Autonapůl mi rozhovor poskytl jeden z jeho zakladatelů, Stanislav Kutáček.

<i>Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Autonapůl</i>	
<i>Dílčí složky stanovené definice</i>	<i>Jakým způsobem jsou naplněny?</i>
<i>Naplňuje veřejně prospěšný cíl, ke kterému se hlásí</i>	<i>Ano, provozováním sdílených vozidel se Autonapůl snaží o snižování počtu aut ve velkých městech a omezení emisí. Statistiky ukazují, že jedno sdílené vozidlo nahradí až deset soukromých aut a tím také eliminuje počet zabraných parkovacích míst.</i>
<i>Zájem o zlepšení místa, ve kterém působí</i>	<i>Jedno sdílené vozidlo dokáže nahradit v některých případech až 20 soukromě vlastněných vozidel. To představuje úsporu v podobě parkovacích míst a celkového prostoru, který lze využít jinak než výstavbou dalších parkovacích míst. Sdílená vozidla také pomáhají snižovat lokální emise, Autonapůl provozuje také dva elektromobily s nulovými lokálními</i>

⁵³ Autonapůl, první český carsharing [online]. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/>.

⁵⁴ Alle aktuellen Erkenntnisse zur verkehrsentlastenden Wirkung des CarSharing. Dostupné z: <https://www.carsharing.de/alle-aktuellen-erkenntnisse-zur-verkehrsentlastenden-wirkung-des-carsharing>.

	<i>emisemi, které přispívají k lepší kvalitě ovzduší ve městech. Autonapůl sice působí ve více městech České republiky, ale v každém místě působení je naplněn princip snahy o zlepšení místa, ve kterém působí.</i>
<i>Aktuálnost, danou alternativu je snadné dohledat a v době vzniku této práce je aktivní</i>	<i>Ano, v době této práce je Autonapůl aktivní, lze jednoduše dohledat na jejich webu či kontaktovat přímo Autonapůl s jakýmkoliv dotazem.</i>
<i>Kritika konzumního způsobu života</i>	<i>Ano, alternativní modelem využívání vozidel, kdy je není potřeba vlastnit, ale pouze využívat v době, kdy ho uživatel potřebuje.</i>
<i>Splňuje vše výše uvedené, lze považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce</i>	<i>Ano, Autonapůl lze považovat za ekonomickou alternativu podle definice pro tuto práci.</i>

Tabulka 4.2 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Autonapůl

4.3 Olomoucká dílna

V této podkapitole se věnuji dalšímu projektu, který jsem pro účely této práce zvolil. Podobně jako v předchozích kapitolách, nejdříve popisuji projekt obecně, jeho principy a na samotném konci podkapitoly uvádím, proč a jak splňuje mnou stanovenou definici pro zařazení do této práce.

Třetí zvolenou ekonomickou alternativou je Olomoucká dílna, působící v areálu Střední školy polytechnické v Olomouci.⁵⁵ Jedná se o tzv. veřejnou DIY („do it yourself“) dílnu. Projekt využívá principů sdílené ekonomiky. Návštěvníci sdílené dílny mají k dispozici širokou paletu mnohdy drahých nástrojů a nářadí, které by například doma nemohli skladovat a kvůli vysoké pořizovací ceně je nemohli nebo nechtěli kupovat sami. Velice důležitým aspektem Olomoucké dílny ale není pouze nářadí a vybavení, ale také

⁵⁵ Olomoucká dílna: místo a nářadí pro vaše nápady [online]. Dostupné z: <https://olomoucka-dilna.cz/>.

prostor samotný, kde jsou pořádány různé workshopy a kurzy. Podobné veřejné dílny fungují například také v Praze, Brně a Ostravě. Posledním a neméně důležitým aspektem tohoto projektu je komunita. Olomoucká dílna pořádá workshopy pro zábavu, jako například výrobu kouzelnických hůlek z populárního filmu Harry Potter, ale také odborněji zaměřené workshopy na řezbářství, práci s kůží či kurzy šití.⁵⁶

Do dílny mohou přijít jak zkušení kutilové, tak nadšenci, kteří by se rádi s náradím naučili, ale zatím k tomu neměli příležitost. Dílna funguje na základě vstupného, za jednu hodinu tvoření zájemce zaplatí 80 Kč, za čtyři hodiny potom 250 Kč. Tato cena zahrnuje možnost využít veškeré vybavení dílny a prostor. Od září do června má dílna pevnou otevírací dobu — každý všední den odpoledne, ale je možnost domluvit se na využití i mimo otevírací dobu. Přes léto se otevírací doba přizpůsobuje požadavkům návštěvníků. Zakladatelé Vojtěch Bekárek a Petr Peřina uvádějí, že spektrum zde vznikajících projektů je opravdu široké od úpravy interiéru dodávky (do dílny je možné zajet automobilem) přes stojan na kola až po skládací barový pult.⁵⁷

Co se týče právní formy, Olomoucká dílna je zapsaný spolek, vybavení dílny je financováno z grantů a dotací, nájem a spotřební materiál je pak financován ze vstupného a výtěžku z pořádaných workshopů.⁵⁸

Po vzoru předešlých podkapitol jsem si na závěr připravil tabulku, která shrnuje body, ve kterých Olomoucká dílna splňuje všechny dílčí složky mnou stanovené definice pro alternativní ekonomické systémy v rámci této práce. Řízený rozhovor za Olomouckou dílnu mi poskytl jeden z jejích zakladatelů, Vojtěch Bekárek.

---

⁵⁶ Navštivte Olomouckou dílnu — místo, kde mohou lidé realizovat své nápady. Dostupné z: <https://magazin.atelier.cz/navstiv-olomouckou-dilnu-misto-mohou-lide-realizovat-sve-napady/>.

⁵⁷ Navštivte Olomouckou dílnu — místo, kde mohou lidé realizovat své nápady. Dostupné z: <https://magazin.atelier.cz/navstiv-olomouckou-dilnu-misto-mohou-lide-realizovat-sve-napady/>.

⁵⁸ Navštivte Olomouckou dílnu — místo, kde mohou lidé realizovat své nápady. Dostupné z: <https://magazin.atelier.cz/navstiv-olomouckou-dilnu-misto-mohou-lide-realizovat-sve-napady/>.

Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Olomouckou dílnu	
Dílčí složky stanovené definice	Jakým způsobem jsou naplněny?
<i>Naplňuje veřejně prospěšný cíl, ke kterému se hlásí</i>	<i>Ano, motivací lidí k opravování starších věcí místo kupování nových. Dochází tak k šetření přírodních zdrojů.</i>
<i>Zájem o zlepšení místa, ve kterém alternativa působí</i>	<i>Olomoucká dílna je prostor, kde lze využívat sdílené nářadí, využít pomoci zkušených řemeslníků, kteří lidem poradí a pomohou opravit své věci nebo vymyslet a realizovat svůj vlastní projekt.</i>
<i>Aktuálnost, danou alternativu je snadné dohledat a v době vzniku této práce je aktivní</i>	<i>Ano, v době vzniku této práce je Olomoucká dílna aktivní, lze ji snadno dohledat pomocí webových stránek, případně se zkontaktovat přímo s provozovateli.</i>
<i>Kritika konzumního způsobu života</i>	<i>Dílna se snaží motivovat k opravě starších věcí, které mohou dále sloužit. Podobně jako Autonapůl nabízí alternativní model využívání vybavení dílny a prostoru, kdy ho není potřeba vlastnit, ale pouze využívat v době, kdy ho uživatel potřebuje.</i>
<i>Splňuje vše výše uvedené, lze považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce</i>	<i>Ano, formálně se jedná o zapsaný spolek, dílna funguje na principu sdílené ekonomiky – sdílení nářadí a prostoru. Celá dílna je provozována v duchu tvorby nulového odpadu a veškeré zbytky materiálů jsou v dílně opětovně použity.</i>

Tabulka 4.3 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Autonapůl

4.4 Nevyhazujto

V této podkapitole se věnuji další vybrané ekonomické alternativě. Po vzoru předešlých podkapitol nejdříve popisuji projekt obecně, jeho principy a na samotném konci podkapitoly uvádím, proč a jak splňuje mnou stanovenou definici alternativního ekonomického systému v rámci této práce.

Jako další ekonomickou alternativu pro účely této práce jsem zvolil projekt s názvem Nevyhazujto⁵⁹. Nevyhazujto je online platforma doplněna mobilní aplikací, jejíž hlavním cílem je předcházet vyhození věci, kterou je možné dále využít a zamezit tak vzniku zbytečného odpadu. Šetří se tak vzácné přírodní zdroje. V případě Nevyhazujto se ale nejedná o klasický bazar věcí — jedním z pravidel je, že věci na tomto portálu mohou být nabízeny pouze za odvoz. Jak uvádí Nevyhazujto na svém webu, jedná se především o věci, které jsou funkční a použitelné a byly by vyhozeny jen z důvodu, že jejich majitel pro ně již nemá využití, má za ně novější náhradu nebo na ně již nemá místo⁶⁰. Jak dále web uvádí, projekt působí v Česku deset let a za dobu jeho působení se podle zakladatelů podařilo zachránit 65 tisíc věcí před vyhozením, tedy tolik věcí našlo na portálu Nevyhazujto nového majitele.

Jedno z pravidel portálu Nevyhazujto jsem již zmínil, Nevyhazujto má ale pár dalších zásad, které zajišťují plynulý chod portálu. Na Nevyhazujto je zakázáno nabízet léky, ať už volně dostupné, nebo na předpis, dále je zakázáno nabízet zboží v neomezeném počtu, provizní systémy, e-mailingové systémy a převzetí zadlužených společností. Pro využití portálu je nutná registrace, která probíhá v online prostředí. Na Nevyhazujto je dále zakázáno publikovat komerční inzeráty a jakékoliv inzeráty odporující platným zákonům České republiky. Pro rychlou orientaci je dále doporučeno vkládat inzeráty do příslušných kategorií typu nábytek, elektrospotřebiče, oblečení apod.

Nevyhazujto nabízí svou spolupráci také firmám, městům a obcím. Pro takové partnery nabízí možnost vytvoření vlastního prostoru pro darování věcí na webu Nevyhazujto v následující podobě — firma.nevyhazujto.cz nebo mesto.nevyhazujto.cz.⁶¹ Lze tak propojit lidi ze stejného města, nebo v rámci jedné firmy. Mezi partnery, které

---

⁵⁹ *Nevyhazuj to* [online]. Dostupné z: <https://www.nevyhazujto.cz/>.

⁶⁰ O nás. Dostupné z: <https://www.nevyhazujto.cz/about-us/about-us>.

⁶¹ Nevyhazujto pro firmy. Dostupné z: <https://www.nevyhazujto.cz/about-us/nevyhazujto-pro-firmy>.

s Nevyhazujto spolupracují a mají svůj prostor v rámci jejich webu, patří například Škoda Auto a Kooperativa z oblasti firem a z oblasti měst a obcí například Liberec, Jihlava nebo Praha. Pro města je pak zajímavá možnost propojení se sběrnými dvory. Podle slov vedoucího projektu, Matouše Pinkavy, patří k nejzajímavějším věcem, které na portálu našly nového majitele, například Trabant, spoustu kusů nábytku, drobná i větší elektronika a elektrospotřebiče, ale například i pojízdný skútr.

Po vzoru ostatních podkapitol, věnovaných konkrétním alternativám, je i poslední část této podkapitoly věnována přehledné tabulce, která shrnuje splnění definici alternativních ekonomických systémů v rámci této práce. Za Nevyhazujto mi řízený rozhovor poskytl vedoucí projektu, Matouš Pinkava.

<i>Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Nevyhazujto</i>	
<i>Dílčí složky stanovené definice</i>	<i>Jakým způsobem jsou naplněna?</i>
<i>Naplňuje veřejně prospěšný cíl, ke kterému se hlásí</i>	<i>Ano, snížením tvorby zbytečného odpadu. Za deset let fungování portálu již našlo nového majitele přes 65 tisíc věcí, původně určených k vyhození.</i>
<i>Zájem o zlepšení místa, ve kterém alternativa působí</i>	<i>Pro města, se kterými Nevyhazujto spolupracuje je možnost spolupráce ve formě propojení sběrných dvorů s mobilní aplikací a internetovou stránkou. Do budoucna připravuje Nevyhazujto projekt tzv. Re-use pointů, tedy místa, kde budou moci obyvatelé měst odevzdat funkční věci, které již nepotřebují a dát je volně k dispozici ostatním občanům.</i>
<i>Aktuálnost, danou alternativu je snadné dohledat a v době vzniku této práce je aktivní</i>	<i>Ano, Nevyhazujto je v době vzniku této práce aktivním projektem, do budoucna plánuje další rozvoj a rozšíření platformy mezi více lidí a do více měst.</i>

<p><i>Kritika konzumního způsobu života</i></p>	<p><i>Kritika konzumního způsobu života u Nevyhazujto vychází z fenoménu „throw-away culture“ a tzv. morálního zastarávání věcí, kdy jsou funkční věci často vyhazovány jen za účelem pořízení novějších modelů. Svým působením se Nevyhazujto tento přístup snaží změnit a ukázat, že i když dané věci už nemají význam pro jednoho člověka, druhému mohou častokrát i výrazně pomoci.</i></p>
<p><i>Splňuje vše výše uvedené, lze považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce</i></p>	<p><i>Ano, Nevyhazjto je projekt v podobě internetové stránky a mobilní aplikace, který si klade za cíl předcházet vyhazování funkčních věcí, které mohou dále sloužit. Všechny věci, které se na portálu dají najít jsou nabízeny pouze za odvoz.</i></p>

Tabulka 4.4 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Nevyhazujto

4.5 Olomouc bez obalu

Poslední alternativou, kterou jsem do této práce zařadil, je olomoucký bezobalový obchod Olomouc bez obalu.⁶² Jedná se o menší bezobalový obchod, který v Olomouci působí od roku 2016. Co se týče právní formy, funguje na bázi společnosti s ručením omezeným a svou činností naplňuje stanovenou definici pro alternativní ekonomický systém v rámci této práce. Hlavní myšlenkou, která stála za vznikem tohoto projektu, byla minimalizace odpadu, který vzniká nákupem potravin, a podpora lokálních vazeb, nejen ekonomických, ale také společenských. Bezobalový obchod slouží mimo jiné k setkávání podobně smýšlejících lidí a v jeho těsné blízkosti se nachází ekologické kadeřnictví Zelená hlava. V době vzniku bezobalového obchodu se v těsné blízkosti

62 Olomouc bez obalu: Potraviny bez obalů, život bez odpadu [online]. Dostupné z: <http://www.olomoucbezobalu.cz/>.

nacházelo také ekologické krejčovství, Green Dressmakers, které se v září roku 2020 přestěhovalo na jiné místo, stále ale působí v Olomouci.

V Olomouci bez obalu lze zakoupit různé druhy potravin na váhu do vlastních sklenic a nádob. Významně se tím snižuje množství odpadu, který vzniká z obalových materiálů potravin. Svůj sortiment Olomouc bez obalu pečlivě vybírá od lokálních dodavatelů, pěstitelů a výrobců. Snaží se tím podporovat místní ekonomické vazby a podporovat místní ekonomiku. Většina sortimentu pochází z ekologického zemědělství.

Zcela zabránit vzniku odpadů není bohužel možné ani v bezobalovém obchodu, a tak jsou všechny odpady, které zde vzniknou znovu použity. Prázdné sklenice jsou zdarma nabízeny zákazníkům prostřednictvím tzv. skleničkové banky. Zákazníci si dále mohou zdarma odnést papírové krabice nebo papírové a igelitové pytle. Poslední zajímavostí je pak tzv. volná knihovna, kde mezi sebou lidé mohou zdarma sdílet knížky. Knihovna se nachází u průchodu do samotného obchodu a při nákupu si můžete odnést, přinést nebo vyměnit knížku.

<i>Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro</i> <i>Nevyhazujto</i>	
<i>Dílčí složky stanovené definice</i>	<i>Jakým způsobem jsou naplněna?</i>
<i>Naplňuje veřejně prospěšný cíl, ke kterému se hlásí</i>	<i>Ano, prostřednictvím minimalizace odpadů a podporou ekologického zemědělství se snaží o poskytování možnosti nákupu potravin s co nejmenším dopadem na životní prostředí.</i>
<i>Zájem o zlepšení místa, ve kterém alternativa působí</i>	<i>Ano, podporuje lokální ekonomické vazby odebráním od místních pěstitelů, dodavatelů a výrobců. Obchod dále slouží také jako místo k setkávání podobně smýšlejících lidí, k dispozici je sdílená knihovna a tzv. skleničková banka, ve které jsou k dispozici skleněné nádoby k dalšímu využití zdarma.</i>

<p><i>Aktuálnost, danou alternativu je snadné dohledat a v době vzniku této práce je aktivní</i></p>	<p><i>Ano, Olomouc bez obalu je v době vzniku této práce funkčním podnikem, funguje v omezeném režimu kvůli situaci a opatřením souvisejícím s pandemií onemocnění COVID-19.</i></p>
<p><i>Kritika konzumního způsobu života</i></p>	<p><i>Ano, proti konzumnímu způsobu života se vymezuje odlišným způsobem nakupování, než nabízí supermarkety. Svým působením ukazuje, že lze nad nakupováním přemýšlet jiným způsobem a minimalizovat objem odpadů, které s každým nákupem vznikají.</i></p>
<p><i>Splňuje vše výše uvedené, lze považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce</i></p>	<p><i>Ano, Olomouc bez obalu naplňuje všechna vše výše uvedené a lze ji považovat za ekonomickou alternativu v rámci této práce.</i></p>

Tabulka 4.5 — Tabulka splněných kritérií pro Olomouc bez obalu

5 SWOT analýza

Následující kapitola a její podkapitoly jsou věnovány zpracování praktické části této práce — metodě a technice, kterou jsem zvolil pro naplnění cílů této práce, vyhodnocení získaných dat, vypracování SWOT analýzy, lokalizaci slabých stránek a vyvození doporučení pro jejich eliminaci. Nejprve se věnuji popisu techniky řízeného strukturovaného rozhovoru, poté sestavení otázek, ze kterých se vzor pro řízený rozhovor skládá. V poslední části této kapitoly vyhodnocuji řízené rozhovory, zpracovávám SWOT analýzu a navrhuji doporučení pro eliminaci slabých stránek.

5.1 Kvalitativní výzkumná metoda a technika řízených strukturovaných rozhovorů

Pro účely praktické části této práce jsem zvolil kvalitativní výzkumnou metodu a techniku řízených strukturovaných rozhovorů. Všechny otázky byly předem připraveny a při průběhu rozhovorů bylo vždy dodrženo stejné pořadí i znění otázek. Pro techniku řízeného strukturovaného rozhovoru jsem se rozhodl z několika důvodů. Strukturovaný řízený rozhovor klade menší nároky na respondenta a poskytuje vyšší úroveň komfortu — tazatel pokládá otázky a zapisuje odpovědi.⁶³ Řízený strukturovaný rozhovor má výhodu také v tom, že tazatel si může být jistý, že na otázky odpovídá opravdu vybraný člověk, zatímco u dotazníků je určité riziko vyplnění nerelevantním respondentem.⁶⁴ V této práci se věnuji alternativním ekonomickým systémům v České republice a pro získání dat, relevantních ke zpracování SWOT analýzy, bylo nutné rozhovory vést s lidmi, kteří se v tomto prostředí pohybují delší dobu, mohou odpovídat z vlastní zkušenosti a je možné získat podrobnější odpovědi. V tomto ohledu se kvalitativní výzkumná metoda a technika řízených rozhovorů ukázala jako vhodný výběr pro dosažení tohoto cíle.

Jan Hendl ve své publikaci věnované kvalitativnímu výzkumu popisuje několik zásad pro vedení strukturovaných rozhovorů.⁶⁵ Velmi důležité je dodržet správný způsob dotazování tak, aby měl dotazovaný možnost vyjádřit svůj názor vlastními slovy, bez

---

⁶³ DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost.

⁶⁴ DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost.

⁶⁵ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.

toho, aniž by mu byla vnučována odpověď. Tazatel si také musí udržet neutrální postoj k odpovědím, které od respondenta získává.⁶⁶

Technika řízených strukturovaných rozhovorů má i své nevýhody. Oproti dotazníkovému šetření je časově náročnější na analýzu a samotný sběr dat.⁶⁷ Osobní vlivy tazatele pak u této techniky mohou ovlivnit výsledky v případě, že tazatel není sebekritický a nedělá maximum pro eliminaci těchto vlivů.⁶⁸ Rád bych v tomto bodě zmínil, že můj první návrh struktury řízeného rozhovoru obsahoval několik takových chyb, především ve způsobu dotazování. Po konzultacích a následných úpravách se mi tyto negativní vlivy podařilo úspěšně eliminovat. V následující podkapitole předkládám strukturu řízeného rozhovoru a popisují význam zvolených otázek a jejich roli při dosahování cílů této práce.

5.1.1 Struktura řízeného rozhovoru

Tato podkapitola je věnována struktuře řízeného rozhovoru a popisu významu jednotlivých otázek. Hlavním cílem řízených strukturovaných rozhovorů bylo získání dat pro zpracování SWOT analýzy alternativních ekonomických systémů v ČR. Tímto cílem jsem se řídil při sestavování struktury a volby otázek. Celkově jsem si připravil jedenáct otázek, jejichž cílem bylo pokrytí širší informací, které považuji za důležité pro zhotovení SWOT analýzy a zasazení tématu do souvislostí. Kompletní znění strukturovaného rozhovoru je k dispozici v sekci *Přílohy, Příloha 1 — Struktura řízeného rozhovoru*.

- *Otázka číslo 1 — Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?*

První otázku jsem zvolil z důvodu obecného úvodu do tématu a zjištění toho, jak alternativy vnímají respondenti. Otázka se ukázala být také dobrá v ohledu prolomení ledů a naladění celého rozhovoru do příjemné atmosféry. Respondenti se na začátku rádi rozpovídali o tom, jak alternativy vnímají obecně, jak do obecného vnímání spadá jejich konkrétní alternativa a uváděli hned několik cílů, které podle nich alternativy mají.

---

⁶⁶ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.

⁶⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.

⁶⁸ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace.

- *Otázka číslo 2 — Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?*

Otázka číslo dvě je první důležitou otázkou pro zpracování SWOT analýzy a dosažení cíle této práce. Slouží k získání dat pro oblast silných stránek (S – strengths).

- *Otázka číslo 3 — Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?*

Otázkou číslo tři se snažím zjistit, jak respondenti vnímají zájem o ekonomické alternativy. Tato otázka je také důležitá pro zpracování SWOT analýzy a naplnění cílů této práce, protože může odhalit potencionální příležitost k vylepšení v oblasti oslovování potencionálních zájemců.

- *Otázka číslo 4 — Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?*

Otázka číslo čtyři je stěžejním bodem pro naplnění cílů této práce. Slouží k získání dat v oblasti slabých stránek (W — weaknesses) ekonomických alternativ v České republice. Na základě dat získaných především v této otázce budu následně navrhovat opatření pro eliminaci zjištěných slabých stránek.

- *Otázka číslo 5 — Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?*

Otázkou číslo pět se snažím zjistit, zda existuje platforma, která by sdružovala všechny ekonomické alternativy v České republice. Existence takové organizace by mohla mít vliv na případnou popularizaci těchto systémů a důvěru veřejnosti v tyto systémy.

- *Otázka číslo 6 — Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?*

Šestá otázka míří na povědomí společnosti o ekonomických alternativách. Vycházím zde z vlastního předpokladu, že široká veřejnost o alternativních ekonomických systémech v České republice nemá velké povědomí. Touto otázkou jsem si tuto hypotézu chtěl potvrdit či vyvrátit a podle odpovědí zjistit, do jaké oblasti SWOT analýzy lze povědomí o těchto systémech zařadit.

- *Otázka číslo 7 — Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?*

Sedmá otázka je zaměřena na důvěru veřejnosti k ekonomickým alternativám. Tato otázka nepřímo souvisí s otázkami číslo pět a šest. Odpověď na tuto otázku může být zařazena do sekce silných stránek v případě, že je důvěra v tyto systémy velká, ale také do slabých stránek, pokud je důvěra nedostatečná.

- *Otázka číslo 8 — Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?*

Otázka číslo má pro zpracování SWOT analýzy důležitou roli, slouží pro získání dat v oblasti příležitostí (O — opportunities). Mohla by zde být možná souvislost se slabými stránkami. Je možnost, že respondenti budou v oblasti příležitostí uvádět možná řešení pro slabé stránky, se kterými se potýkají.

- *Otázka číslo 9 — Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?*

Otázka na budoucnost a rozvoj těchto systémů je doplňující otázkou k oblasti příležitostí alternativních ekonomických systémů v České republice. Respondenti mají prostor uvést, jak konkrétně si představují realizaci příležitostí alternativních ekonomických systémů.

- *Otázka číslo 10 — Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?*

Otázka číslo deset má důležitou roli pro dosažení cíle této práce a zpracování SWOT analýzy. Slouží pro získání dat v oblasti hrozeb (T — threats).

- *Otázka číslo 11 — Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?*

Poslední otázka nemá žádný konkrétní význam pro samotnou SWOT analýzu, jejím použitím jsem chtěl ilustrovat to, že vybraní respondenti se v tématu ekonomických alternativ pohybují delší dobu a nasbírali cenné zkušenosti, díky kterým má tento poměrně krátký průzkum možnost získat relevantní data.

5.2 Analýza řízených strukturovaných rozhovorů a jejich vyhodnocení

Podkapitola s označením 5.2 je věnována důležité součásti praktické části této

práce — analýze dat získaných z řízených rozhovorů s vybranými respondenty. Každému rozhovoru je věnována samostatná podpodkapitola, která obsahuje jeho přepis a všechna získaná data od uvedeného respondenta. V přepisu jsou poté vždy vyznačeny relevantní informace pro následné zpracování SWOT analýzy. Tyto informace jsou označeny písmeny S, W, O, T — tedy podle terminologie (S — strenghts, W — weaknesses, O — opportunities a T — threats). Důležité informace jsou kromě označení příslušným písmenem také odlišeny kurzívou a tučným písmem.

5.2.1 Řízený rozhovor s Barborou Umancovou, Pralets

Jméno a příjmení: Barbora Umancová

Název ekonomické alternativy: Pralets

Funkce/pozice uvnitř této alternativy: Spoluzakladatelka, v minulosti členka užšího koordinačního týmu, nyní spíše pasivní člen

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?

Jako hlavní cíl vidím snahu podpořit rozvoj místních komunit a nabídnout alternativu pro ty, kteří z různých důvodů nenachází dostatečné uplatnění v tradičním ekonomickém systému naší společnosti. Experimentují s alternativami k tradičnímu finančnímu a ekonomickému systému našeho světa a ukazují jiné možnosti (pokud se v malém měřítku ukážou jako životaschopné) většinové společnosti jako možnou cestu.

2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?

Podporují lokální ekonomické vazby a je zde silnější vztah mezi prodávajícím a zákazníkem než v běžné ekonomice. Umožňují určitou formu ekonomické aktivity i těm, kdo z různých důvodů nechtějí nebo nedokážou své služby/produkty zhodnotit v tradičním ekonomickém systému. (S)

3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?

Zkušenost z Praletsu ukazuje, že zájemců je dostatek a není problém oslovit velké množství uživatelů. *Problémem může být motivace využívat alternativy pravidelně – mnozí se zaregistrují a pak neprovedou jedinou transakci. Jiní jsou třeba z počátku nadšení a hodně aktivní a postupně jejich zájem opadne. Těch, kteří zůstanou „platnými“ členy dlouhodobě je poměrně malé procento z původních zájemců. (T)*

4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?

Tradiční finanční systém je pro uživatele hodně pohodlný (univerzálnost měny, bankovky, karty, převody peněz, dostupnost zboží atd.). *Oproti tomu většina ekonomických alternativ vyžaduje od uživatelů více úsilí. Například pokud chci chleba za české koruny, koupím v nejbližší pekárně. Pokud z Praletsu musím se s někým domluvit, zajistit předání atd. (W)* Aby toto opadlo musel by být systém hodně

robustní se širším zapojením obchodů atd. – to by spíš už byla lokální měna. ***Dalším bodem je omezená nabídka – naše zkušenost je, že lidé nabízejí spíše „luxusní“ služby a zboží typu lekce jógy, domácí kosmetika a málo základního zboží typu ovoce-zelenina či služeb typu instalatér atd. (W)***

5. Existuje v ČR organizace nebo platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?

Nevím o funkční organizaci, která by spojovala všechny ekonomické alternativy, ale zástupci LETS se pravidelně setkávají (Covid epidemie a kolísající vládní opatření mají na setkávání negativní vliv). Existují pokusy o propojení, sdílení služeb, ale nějak intenzivně se to myslím nerozjelo.

6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?

Myslím, že povědomí je velké mezi lidmi, kteří se aktivně zajímají o různé způsoby rozvoje komunit, udržitelný ekologický i ekonomický rozvoj apod. Mezi širokou veřejností bych řekla spíše malý a pokud ano, tak znají spíše mediálně známější projekty jako je například Hearth.net nebo různé online platformy pro výměnu produktů a zboží.

7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?

To nedovedu posoudit.

8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?

V rámci českých LETS je určitě velká rezerva právě v uživatelské přívětivosti. Určitě by hodně pomohla nějaká snadná mobilní aplikace, která umožňuje vkládat a prohlížet inzeráty, provádět transakce. ***Téma uživatelské přívětivosti lze přenést i na ostatní alternativy, tedy jednoduchost a lehkost pro koncového uživatele či zákazníka. (O)*** Zároveň jsme ale toto vždy vnímali jako překážku pro některé skupiny obyvatel (senioři, různí alternativci bez smartphonu), takže byla v Pralets snaha zůstat spíše na platformě vhodné pro počítačový prohlížeč.

9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?

Viz odpověď v bodě osm – myslím, že se budou nejvíce rozvíjet různé alternativy v on-line světě vázané spíše na určitou skupinu stejně smýšlejících lidí než vyloženě na určitou lokalitu. (O) Otázka je, do jaké míry to budou jen formálně sdílené ekonomiky, ale jinak v podstatě běžný byznys jako je třeba Uber nebo AirBnb a do jaké míry se uchytí nějaké skutečné projekty typu LETS a podobné alternativy.

10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?

Myslím, že nějaká forma ekonomických alternativ se bude rozvíjet vždy, ať už více formalizovaných a široce rozšířených (např. kryptoměny) nebo neoficiálních místních měn, sousedských výměn, sdílených služeb apod. **Ohrozit by je teoreticky mohla nějaká autoritativní vláda, která je omezí zákonem, pak by existovaly spíše jako tzv. černý trh. (T)** Ale v současném demokratickém zřízení s volným trhem zásadní ohrožení nevidím.

11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

Od dětství jsem se pohybovala mezi lidmi, které zajímal ekologicky i ekonomicky udržitelný rozvoj, přes tuto skupinu jsem se k LETS i dostala. Vyloženě odborně se o ekonomii a různé alternativy nezajímám, přišla jsem k tomu spíše jako praktický uživatel.

5.2.2 Řízený rozhovor s Vojtěchem Bekárkem, Olomoucká dílna

Jméno a příjmení: Vojtěch Bekárek

Název ekonomické alternativy: Olomoucká dílna

Funkce či pozice uvnitř této alternativy: Předseda

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?

Sdílet možnosti využití služeb, zázemí a prostředků, které by si jednotlivec nemohl dovolit, nebo je ekonomicky sám nevyužil.

2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?

Nové možnosti, ekonomičnost a šetrnost. (S)

3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?

Doufám, že ano, velmi záleží na propagaci a konkurenci.

4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?

Slabé stránky těchto alternativ nespočívají ani tak v alternativách samotných, ale v tom, že může být těžší naklonit větší část společnosti k jejich využívání. S tím souvisí některé lidské vlastnosti jako například sobeckost či chamtivost. (W)

5. Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?

Nevím o tom. Nedovedu si představit, jak by to prakticky fungovalo, aby to zaštitilo všechny alternativy a aby jim to vůbec k něčemu bylo.

6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?

Zvyšující se.

7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?

Jak kterým, předpokládám, že většině snad ano.

8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?

Tak to opravdu nevím.

9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?

Snažím se ji vnímat pozitivně, nicméně v dnešní obtížné situaci, související s pandemií onemocnění COVID-19 je velmi těžké zamýšlet se nad nejistou budoucností.

10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?

Ekonomická krize. (T)

11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

Provozuji sdílenou dílnu pro veřejnost už čtvrtým rokem, přivedlo mě k tomu to, že tu nic podobného nebylo.

5.2.3 Řízený rozhovor se Stanislavem Kutáčkem, Autonapůl

Jméno a příjmení: Stanislav Kutáček

Název ekonomické alternativy: Autonapůl

Funkce či pozice uvnitř této alternativy: Zakladatel

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?

Cíl často není konkrétní, hlavní motivací je poskytnutí alternativy ke stávajícímu ekonomickému systému vycházející z určité nespokojenosti s tímto systémem.

2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?

Silné sociální aspekty, důraz je kladen na komunitu. (S)

3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?

Obecně oslovují spíše menší počet lidí, kteří se na druhou stranu o dané téma aktivně zajímají. Jejich hlavním cílem není stát se mainstreamovou záležitostí.

4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?

Mají vysoké transakční náklady. S nástupem blockchainu a různých dalších měn a digitalizace by se toto mohlo změnit. (W, O)

5. Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?

Spíše ne, TESSEA může tuto funkci pro některé suplovat.

6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?

Malé, marginální. Velká část veřejnosti o jejich existenci neví. (T)

7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?

Pokud vyřadíme množinu lidí, kteří o těchto systémech nemají povědomí, lze důvěru charakterizovat tak, že ti, kteří systémy aktivně využívají a znají je interně, těmto systémům věří, a ti, kteří systémy znají a zatím s nimi neměli žádnou osobní zkušenost jsou spíše opatrnější.

8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?

Digitalizace, využití blockchainu, kryptoměn a lokálních měn. (O)

9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?

Hledání v rámci úzkých skupinek, vždycky budou marginální a doplňkové k smíšenému tržnímu systému.

10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?

Naopak, čím větší zátěž zažívá převažující ekonomický systém, tím více mohou tyto systémy růst.

11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

Od roku 1995, kamarádi a vymýšlení nových věcí.

5.2.4 Řízený rozhovor s Matoušem Pinkavou, Nevyhazujto.cz

Jméno a příjmení: Matouš Pinkava

Název ekonomické alternativy: Nevyhazujto.cz

Funkce či pozice uvnitř této alternativy: Ředitel

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?

Mnohé alternativní ekonomické systémy vznikají tak, že reagují na nějakou situaci ve společnosti, která dle autorů těchto systémů není optimální. Například zbytečné vyhazování věcí, které mohou posloužit druhému. V reakci na tento problém vznikl například náš portál Nevyhazujto.cz

2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?

Zvyšují povědomí o problému, na který reagují. Jejich uživatelé jsou poměrně silně angažovaní a cítí se být následně více či méně součástí určité komunity. Mnohdy řeší problém, se kterým si mechanismy klasického tržního prostředí neví rady. (S) Jejich silnou i slabou stránkou zároveň je právě ta ekonomická „iracionalita.“ Tím mám na mysli to, že pro uživatele, který nabízí věc za odvoz mnohdy neexistuje ekonomická motivace, proč daný předmět nabídnout za odvoz například na našem portálu. Ale přesto se k tomu rozhodne. Je to jakýsi důkaz toho, že pohled na člověka jako na „homo economicus“ je přinejmenším nedokonalý.

3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?

Nemohu posoudit, zda dostatečný, každopádně dle mých zkušeností je trend zapojování se lidí do podobných alternativ vzrůstající.

4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?

Může to být právě ta ne-ekonomičnost. Pro projekty našeho typu je těžké najít financování k tomu, abychom mohli poskytovat perfektní službu včetně uživatelské podpory, pravidelných aktualizací webu i aplikací, vývoj nových funkcionalit apod. Další slabou stránkou je jejich zneužitelnost. Často tyto alternativy fungují tzv. na dobré slovo, které ne vždy je dodržováno a mnozí lidé využívají důvěřivosti ostatních. Ale to je asi ve všem. (W)

5. Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?

Nevím o tom.

6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?

Samotný pojem alternativní ekonomický systém ve společnosti není příliš rozšířen. Každopádně povědomí o daných jednotlivých projektech je poměrně velké. Především pak ve větších městech.

7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?

Myslím, že ano.

8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?

Příležitosti k rozvoji jsou velké, stále existuje mnoho lidí, kteří o nich nevědí. Tím pádem existuje stále mnoho potenciálních nových klientů či uživatelů. S postupující klimatickou změnou se stále více lidí vzdělává o dané problematice a uvědomují si důsledky svého chování na trhu. Pokud jim tedy bude nabídnuta alternativa, která jejich uhlíkovou stopu nějakým způsobem sníží, lze předpokládat, že taková alternativa bude více využívána. (O)

9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?

Trend je dle mého názoru těmto alternativám nakloněn a bude o ně projevován stále větší zájem.

10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?

Napadají mě jen nepravděpodobné scénáře typu rozsáhlé omezení internetu, jejich úplný zákaz vládou apod. Komplikací by však mohla být i pandemická situace, která by znemožňovala bezproblémové sdílení věcí, shlukování lidí apod. (T)

11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

V Nevyhazujto.cz pracuji od listopadu 2019, předtím jsem se o alternativní přístupy v ekonomii zajímal jako student VŠE a jako aktivní občan. Vedl mě k tomu přirozeně můj zájem o to, jaké důsledky má naše spotřeba a chování na trhu. Rád volím svou peněženku.

5.2.5 Řízený rozhovor s Renatou Plackovou, Olomouc bez obalu

Jméno a příjmení: Renata Placková

Název ekonomické alternativy: Olomouc bez obalu

Funkce či pozice uvnitř této alternativy: zakladatelka projektu

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?

Myslím, že v jádru těchto alternativ je to, že se snaží o to, aby s nimi byl svět lepším místem, ať už se jedná třeba o zaměstnávání lidí z vyloučených skupin nebo jiné environmentálně prospěšné cíle.

2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?

Svět je s nimi lepším místem. Spojují je znaky jako komunita, upřímnost a poctivost —v dnešní době stále více oceňovány ze strany zákazníků a uživatelů. Určitá neohebnost ve smyslu vůle dodržovat své závazky vůči právě například životnímu prostředí. (S)

3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?

Záleží na době a času, například ze své zkušenosti mohu uvést situaci, kdy jsme v Olomouci uvažovali o založení LETS skupiny, ale nakonec jsme se všichni shodli, že v tuto chvíli vlastně není potřeba a že v rámci Olomouce tuto potřebu nemáme. Ekonomické alternativy ze své podstaty reagují na určitý problém společnosti/aktuálního ekonomického systému a poskytují na něj řešení — o počtu příznivců těchto systémů tedy také do určité míry rozhoduje aktuální situace ve společnosti a potřeba najít řešení na nějakou potřebou, kterou v rámci běžného ekonomického systému nemohu naplnit.

4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?

Jako slabou stránku u některých alternativ vnímám určitou neprofesionalitu například ve smyslu marketingové komunikace, komunikace s veřejností a celkové prezentace pro veřejnost. (W)

5. Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?

Organizace, která by nějakým způsobem sdružovala všechny ekonomické alternativy v Česku není, nebo alespoň o ní nevím. Do určité míry tuto roli ale mohou suplovat organizace jako například Trast pro ekonomiku a společnost nebo pro sociální podniky Tessea.

6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?

Ne moc velké, ale postupně se zlepšuje.

7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?

Relativně ano, obzvláště pokud s nimi mají dobrou osobní zkušenost. Špatná zkušenost může ovšem způsobit i jistou nedůvěru v tyto systémy.

8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?

Opravdu mnoho, pro jejich rozvoj jsou dobré podmínky, poslední dobou jsou oblíbenější a šíří se i do menších měst. (O)

9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?

Je to něco, co má místo ve společnosti, jedná se o něco, co tu vždycky bylo, jen se těmto projektům možná nijak neříkalo, je to něco, co je možná potřeba nějakým způsobem strukturalizovat či oficiálně popsat, nebude to snadné, ale budoucnost by mohla být dobrá. (O)

10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?

Vznik určité hegemonie, regulací ze stran státu, ale většinou se s tímto ekonomické alternativy umí vypořádat a ve svobodném prostředí se vždy najde jejich místo. (T)

11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

Je to něco nad čím nějakým způsobem přemýšlím od studentských let, dost možná od doby, kdy jsem začala mít vlastní rozum. Hlavním spouštěčem bylo uvědomění toho, že systém, který máme není dlouhodobě udržitelný.

5.3 SWOT analýza

V této kapitole se věnuji nejdříve shrnutí informací, které jsem získal analýzou řízených rozhovorů se zástupci vybraných ekonomických alternativ. V další části této podkapitoly přecházím k samotnému zpracování SWOT analýzy.

Analýzou řízených rozhovorů jsem získal informace, ze kterých jsem následně sestavil SWOT analýzu. Co se týče silných stránek, objevovaly se odpovědi jako například podpora lokálních ekonomických vazeb, silnější vztah mezi prodávajícím a zákazníkem nebo mezi uživateli těchto systémů, šetrnost ke svému okolí či silné sociální aspekty a důraz na komunitu. Mezi slabé stránky řadili respondenti například nutnost vyvinutí většího úsilí ze strany zákazníka a uživatele, mnohdy omezenější nabídku služeb a zboží nebo vysoké transakční náklady. V oblasti příležitostí se objevily odpovědi jako vylepšení uživatelské přívětivosti, celkového zjednodušení systémů pro koncové zákazníky a uživatele prostřednictvím moderních technologií nebo například rozšíření povědomí o těchto systémech ve společnosti. Co se týče hrozeb, respondenti se shodovali na tom, že zásadně by tyto systémy mohl ohrozit například represivní zásah vlády, nástup autoritativního režimu, omezení internetu, ale také situace kolem pandemie onemocnění COVID-19, která značně omezuje setkávání lidí, kontaktní předávání věcí apod. Objevil se ale také zajímavý případ, kdy se respondenti rozcházel v názoru na vliv ekonomické krize na chod těchto systémů. Někteří uvedli, že by jejich ekonomická krize mohla ohrozit a jiní, že by naopak mohla být příležitostí pro jejich rozvoj. Vliv ekonomické krize na chod těchto systémů by bylo nutné blíže prozkoumat a z tohoto důvodu jsem ekonomickou krizi do žádné z oblastí SWOT analýzy nezařadil. Níže uvedená tabulka obsahuje všechny informace, které jsem pro SWOT analýzu z řízených rozhovorů získal.

5.3.1 Vyhodnocení SWOT analýzy

Data získaná z řízených rozhovorů s představiteli vybraných alternativních ekonomických systémů jsem analyzoval a identifikoval silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby, které jsem následně znázornil do SWOT matice. V [podkapitole 5.1.1 — Struktura řízeného rozhovoru](#) jsou popsány jednotlivé otázky a jejich hlavní

význam v rámci praktické části této práce. Některé otázky jsou formulovány cíleně na zjištění přímo silných a slabých stránek. Ostatní jsou vystavěné nepřímo a lze v nich rozpoznat příležitosti a hrozby. V prepisech rozhovorů, které jsou umístěny v [podkapitole 5.2. — Analýza řízených strukturovaných rozhovorů a jejich vyhodnocení](#) jsou tučně vyznačeny konkrétní slabé a silné stránky, příležitosti a hrozby za pomoci terminologie SWOT (S — strengths, W — weaknesses, O — opportunities, T — threats).

V tabulce jsou součásti rozděleny na silné stránky a slabé stránky, které vychází z vnitřního prostředí organizace a na příležitosti a hrozby, které jsou vně organizace.

VNITŘNÍ (atributy organizace)	STRENGTHS (silné stránky)	WEAKNESSES (slabé stránky)
	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora lokálních ekonomických vazeb • Silný vztah mezi prodávajícím a zákazníkem, případně mezi samotnými uživateli • Umožňují formu ekonomické aktivity i lidem, kteří z různých důvodů nechtějí nebo nemohou své služby a produkty zhodnotit v tradičním ekonomickém systému • Šetrné ke svému okolí • Silné sociální aspekty, důraz na komunitu • Zvyšují povědomí o palčivých problémech společnosti • Silná angažovanost lidí, které alternativy využívají • Mají pozitivní vliv na své okolí 	<ul style="list-style-type: none"> • Uživatelská nepřívětivost • Omezená nabídka produktů či služeb • Obtížné získat financování pro inovace nebo udržení projektu v běhu • Snadno zneužitelné • Neprofesionalita v oblasti marketingové komunikace a celkové prezentace pro veřejnost

VNĚJŠÍ (atributy prostředí)	OPPORTUNITIES (příležitosti) <ul style="list-style-type: none"> • Oblast uživatelské přívětivosti má velký prostor pro vylepšení • Zjednodušení procesů • Propojování stejně smýšlejících lidí a komunit nejen ve vazbě na konkrétní místo, ale také prostřednictvím online prostředí • Digitalizace, využití blockchainových technologií a kryptoměn • Informovanost, zvyšování povědomí o ekonomických alternativách • Rozšiřování do menších měst 	THREATS (hrozby) <ul style="list-style-type: none"> • Možný nástup autoritativní vlády a omezení těchto alternativ z její strany • Omezení internetu • Chod ekonomických alternativ může ohrozit i situace a opatření související s pandemií onemocnění COVID-19 • Poměrně nízké povědomí mezi veřejností • Ztráta zákazníků z důvodu nedostatečného zájmu o alternativy
---------------------------------------	---	--

Tabulka 5.1 — SWOT analýza pro alternativní ekonomické systémy v České republice

6 Doporučení pro eliminaci slabých stránek alternativních ekonomických systémů v České republice

V této části práce se věnuji detailně slabým stránkám, každou stručně popisuji a následně představuji navrhované řešení pro eliminaci dané slabé stránky. U každé slabé stránky postupuji stejným způsobem. Nejprve je uvedena konkrétní slabá stránka a k ní jsou přiřazena konkrétní opatření pro její eliminaci či minimalizaci.

6.1 Uživatelská nepřívětivost

Ze zpracované SWOT analýzy jsem se dozvěděl, že jednou ze slabých stránek ve smyslu vnitřních vlastností alternativních ekonomických systémů je uživatelská nepřívětivost. Naplnění konkrétní potřeby může být uvnitř těchto alternativ těžší než v běžném tržním prostředí, je nutné více plánovat, promýšlet a případný nákup rozložit na více fází.

6.1.1 Navrhované řešení

Navrhovaným řešením této slabé stránky je realizace průzkumu mezi současnými uživateli těchto systémů, jehož cílem je zjistit, co stávající uživatelé a zákazníci vadí na současném nastavení využívání konkrétní alternativy, co by jim jejich využívání nadále usnadnilo a jaká je jejich celková spokojenost s využíváním alternativy případně jaké změny by je motivovaly k pravidelnějšímu využívání konkrétní alternativy. Výsledky tohoto průzkumu by poté mohly pomoci zjistit, jak co nejvíce vylepšit uživatelskou zkušenost a pozitivně tak uživatele motivovat k pravidelnému užívání těchto systémů. Součástí tohoto řešení by nadále mohl být vznik informační kampaně, jejímž cílem bude informovat uživatele, jak co nejefektivněji využívat možností dané alternativy. Součástí kampaně by měla být i tvorba informačního letáku shrnující možnosti a výhody dané alternativy, který by byl předkládán novým i současným uživatelům.

6.2 Omezená nabídka produktů či služeb či výdejních míst

Další slabou stránkou, kterou respondenti zmiňovali, byla omezená nabídka produktů či služeb. Například pokud uživatelé využívají sdílený automobil, je nutné počítat s tím, že takový automobil nestojí pouze před jejich domem, ale pohybuje se uvnitř předem vytyčených zón. Pokud zrovna jiný uživatel zaparkoval u svého domu, první uživatel se pro sdílený automobil musí nejdříve dostat pěšky nebo městskou hromadnou dopravou a naopak. Je tak nutné vyvinout větší úsilí pro naplnění potřeby využít automobil než v případě vlastního vozidla. Jak uvedla v rozhovoru Barbora Umancová, pokud se uživatel Praletsu rozhodne koupit uvnitř Praletsu chléb, musí se nejdříve domluvit s vhodným prodejcem, ten mu chleba upeče a poté předá. Oproti zakoupení chlebu v pekárně je tento způsob časově náročnější.

6.2.1 Navrhované řešení

Navrhovaným řešením pro tento bod je komunikace přidané hodnoty dané služby nebo produktu uvnitř ekonomických alternativ směrem k jejím uživatelům a potenciálním zájemcům tak, aby bylo vynaložení vyššího úsilí dostatečně kompenzováno právě přidanou hodnotou. Například na chléb v Praletsu sice musí zájemce čekat delší dobu, dostane ale naprosto čerstvý chléb z lokálních a BIO surovin a posílí u toho dobré sousedské vztahy. V případě sdíleného auta pak může přidanou hodnotou být to, že zákazník za sdílené auto platí pouze po dobu, kterou ho využívá a služba je navíc naprosto pohodlná — uživatelé carsharingu neřeší servis, ani pojištění a další záležitosti související s vlastnictvím vozidla. Pokud alternativy dovedou správnou komunikací udělat z nevýhod výhody, tuto slabou stránkou se může podařit eliminovat. Uživatelé tak budou vědět, že nutnost vynaložit větší úsilí je kompenzováno jinými výhodami, které umí nabídnout pouze ekonomické alternativy. Dalším možným řešením by byla úprava nabídky služeb a produktů, případně rozšíření sítě výdejních míst. Tato možnost je ale nákladnější variantou a nelze určit, zda by byla v souladu s činností alternativních ekonomických systémů.

6.3 Zneužitelnost

Zneužitelnost je další slabou stránkou, kterou jsem z vypracované SWOT analýzy odhalil. Ekonomické alternativy často spoléhají na upřímnost a ohleduplnost ostatních uživatelů a zákazníků a tato vlastnost uživatelů je pro jejich správný chod klíčová. Například LETS systémy se nevyhnou občasnému zneužití, kdy uživatel pouze čerpá výhody systému, žádné služby ani produkty do něj zpět nevrací, a tím pádem narušuje rovnováhu celého systému a zneužívá ostatních uživatelů. V projektu Nevyhazujto se poté čas od času objevují věci, které nejsou za odvoz, ale je za ně požadována konkrétní částka.

6.3.1 Navrhované řešení

Každá alternativa se s tímto problémem vypořádává jiným způsobem, ale pro všechny navrhuji jeden společný základní mechanismus, a to důkladné počáteční ověření nového člena a jasnou komunikaci pravidel uvnitř konkrétní alternativy pro nové členy. Ne vždy se totiž musí nutně jednat o cílené zneužívání, ale o neznalost. Některé alternativy již využívají funkční mechanismy, které zneužití zabraňují, případně minimalizují následky při případném zneužití. Pralets a jiné LETS systémy umožňují naprostou transparentnost transakcí mezi uživateli, a tak je odhalení uživatele, který do systému zatím nic nenabídl jednoduché a je možné s ním zahájit komunikaci, zeptat se ho, zda nepotřebuje s něčím poradit, případně proč zatím nevytvořil žádnou nabídku. Zneužití se lze efektivně bránit Co se týče alternativ, které fungují pouze v online verzi, je těžší odhalit případné pokusy o zneužití. Zde bych navrhoval stanovení týmu nebo jednoho člověka, jehož úkolem bude pravidelná kontrola online platformy a v případě podezření na zneužití zahájení postupu, který zneužití zamezí — kontaktovat daného člověka, zjistit jeho úmysly a vyhodnotit, zda představuje určitou hrozbu.

6.4 Obtížné získat financování pro inovace nebo udržení alternativních ekonomických systémů v chodu

Od Matouše Pinkavy z projektu Nevyhazujto jsem se dozvěděl, že slabou stránkou může být pro některé alternativy financování. Zejména pokud chtějí své služby posunout na další úroveň a inovovat, ale v některých případech může jít i o udržení kvality služeb dlouhodobě na stejné úrovni.

6.4.1 Navrhované řešení

V tomto bodě navrhuji následující opatření. Pokud má daný projekt formální strukturu a právní formu, může hledat cesty financování například pomocí dotačních programů — projekt Nevyhazujto je toho dobrým příkladem, s některými inovacemi totiž projektu pomohl dotační program Evropské unie — Fond soudržnosti v rámci Operačního programu Životní prostředí. Pokud alternativa nemá žádnou právní formu a jedná se o komunitní projekt, jakým jsou například LETS systémy, dotační programy nepřípadají v úvahu, protože LETS systémy nesplňují žádné požadavky pro získání dotací. Takovým alternativám bych doporučil hledat cesty v oblasti crowdfundingu.

6.5 Neprofesionalita v oblasti marketingu a celkové prezentace pro veřejnost

Renata Placková, zakladatelka jednoho z prvních bezobalových obchodů v Olomouci, zmínila jako možnou slabou stránku některých alternativ neprofesionalitu v oblasti komunikace s veřejností a vlastní propagací. Mnohdy je to způsobeno tím, že alternativy pracují s malým rozpočtem, menším počtem zaměstnanců a co nejvíce práce se snaží pokrýt vlastními silami. Na kvalitní marketing a komunikaci tak zbývá méně času, což se na kvalitě komunikace samotné přímo odráží.

6.5.1 Navrhované řešení

Navrhovaným řešením pro tento bod je zúčastnit se bezplatných školení v rámci Digitální garáže od společnosti Google⁶⁹. Tato školení mohou mít velmi pozitivní vliv na profesionalitu celkové marketingové komunikace ekonomických alternativ. Školení jsou k dispozici kdykoliv a kdekoliv a díky tomu, že jsou zdarma nebudou mít velký negativní vliv na rozpočty, se kterými ekonomické alternativy pracují. Další možností je cílené vyhledávání a účast na školeních a hromadných akcích právě pro ekonomické alternativy a neziskové organizace, kde jsou k dispozici často i školení na téma marketingových komunikací za nižší poplatek, než je běžné.

---

⁶⁹ Google Digitální garáž: *Naučte se online marketing zdarma* [online]. Dostupné z: <https://learndigital.withgoogle.com/digitalnigaraz>.

7 Závěr

Závěr této práce je věnován celkovému zhodnocení, shrnutí hlavního cíle práce, který jsem si na začátku stanovil a posouzení, zda se mi tyto cíle podařilo naplnit. Zároveň jsou prezentovány závěry, ke kterým tato práce došla a jsou uvedeny možnosti jejich využití v praxi.

V úvodu této práce jsem si jako hlavní cíl vytyčil následující — *cílem této práce je popsat situaci alternativních ekonomických systémů na území České republiky, vytvořit definici alternativního ekonomického systému v rámci této bakalářské práce, na základě této definice vybrat několik konkrétních alternativních ekonomických systémů působících na území České republiky a tyto detailněji popsat a analyzovat. Cílem analýzy je odhalení slabých stránek, se kterými se ekonomické alternativy v České republice potýkají a následné doporučení pro eliminaci zjištěných slabých stránek. Analýza je provedena na základě řízených strukturovaných rozhovorů s vedoucími pracovníky vybraných alternativ.* V kapitole 2 — **Alternativní ekonomické systémy** jsem se věnoval aktuální situaci alternativních ekonomických systémů na území České republiky a na základě důkladného seznámení se zmiňovanými zdroji a výzkumem Katedry environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně tuto situaci popsal, definoval jsem pojem ekonomický systém a poté na vytvořil definici pro alternativní ekonomický systém v rámci této práce, se kterou jsem poté pracoval napříč celou prací a důsledně ji využil i při výběru konkrétních alternativ pro uskutečnění výzkumu. Vybrané alternativní ekonomické systémy, které vytvořenou definici splňují ve všech bodech neboli dílčích částech této definice, jsem detailněji popsal a analyzoval na základě realizovaných strukturovaných řízených rozhovorů.

Podařilo se mi izolovat slabé stránky pěti vybraných alternativních ekonomických systémů, které vychází z vnitřního prostředí těchto alternativ — uživatelskou nepřívětivost, omezenou nabídku produktů a služeb, potíže s financováním pro inovace či udržení projektů v provozu, zneužitelnost a neprofesionalitu v oblasti marketingové komunikace a celkové prezentace veřejnosti. Na tyto navrhnout opatření s cílem jejich eliminace a posílení pozice vybraných alternativních ekonomických systémů. Bohužel z mého realizovaného výzkumu nelze vyvodit obecné závěry pro množinu všech alternativních ekonomických systémů působících na území České republiky, a to z následujících důvodů: vzhledem k velmi široké různorodosti alternativních ekonomických systémů a oficiálnímu

zmapování jen určité části těchto systémů, nikoliv všech nebo alespoň většiny, nelze určit do jaké míry je mnou zvolený vzorek reprezentativní a do jaké míry je možné mé závěry zobecnit a použít na množinu všech alternativních ekonomických systémů v České republice. Závěry, které v praktické části prezentuji, mají praktické využití především pro vybrané alternativy, kterým budou předány k seznámení a možné realizaci mnou navrhovaných opatření. Praktické využití je dále možné spatřovat i v oblasti tzv. networkingu, tedy propojení vybraných alternativ — respondenti mohou mnou zjištěná data mezi sebou sdílet a společně tak hledat nové cesty a řešení problémů, se kterými se potýkají. Kromě slabých stránek, které byly hlavním tématem této práce byly odhaleny i další součásti SWOT analýzy, a to silné stránky, příležitosti a hrozby. Tato data byla respondentům také odeslána a mohou tak najít praktické využití v mnou zkoumaných alternativách.

Jak bylo zmíněno v úvodu, tato práce je svým rozsahem a zjištěnými výsledky z mého pohledu vhodným podkladem pro navazující magisterskou diplomovou práci, kde by mohl být proveden výzkum na širším vzorku alternativních ekonomických systémů, jejich detailnější zmapování a případné zjištění toho, zda mnou prezentované závěry jsou platné i mimo mnou pět zkoumaných alternativních ekonomických systémů či nikoliv.

8 Summary

The main topic of this thesis is the phenomenon of alternative economic systems and economic alternatives, which often arise from the initiative of active citizens and entrepreneurs who question the impact of their actions not only on society but also on nature and local communities. Such systems respond to problems closely related to the current economic system and seek solutions that are presented through their activities. The main goals of such alternatives include, for example, environmental protection or development of local communities, help to socially excluded people.

The aim of this work is to describe the situation of alternative economic systems in the Czech Republic, to create a definition of alternative economic system that are examined in this bachelor thesis, based on this definition select several specific alternative economic systems operating in the Czech Republic and describe and analyze these in detail. The aim of the analysis is to reveal the weaknesses that economic alternatives face in the Czech Republic and offer recommendations for the elimination of the identified weaknesses. The analysis is performed on the basis of controlled structured interviews with main protagonists of selected alternatives. Based on these interviews, SWOT analysis is prepared, weaknesses are isolated and then I work on recommendations for the elimination of identified weaknesses. With its content and scope of research, this bachelor's thesis could in the future be a suitable basis for follow-up and more extensive research in the master's thesis, which could aim to analyse a larger sample of alternatives and attempt a closer and more extensive specification of common weaknesses of economic alternatives in the Czech Republic.

In the theoretical part of this work, I firstly deal with the current economic situation in the Czech Republic, looking for a definition of the term economic system, then the I briefly present the concept of corporate social responsibility, from which I move on to alternative economic systems and the search for their definition. I describe the common characteristics and features of these systems, according to which I then create a definition for the concept of alternative economic system in this bachelor's thesis.

In the practical part I deal with the selection of specific economic alternatives. There is a small blend back into the theoretical part of the work and a detailed description of selected alternatives and the principles of their operation, including verification of whether they meet the definition for an alternative economic system in this work or not. After completing the description and presentation of selected alternatives, I return to the

practical level, where I first focus on the chosen research method and technique followed by an introduction to the structure of the guided interview and explanation of the function of individual questions that I included in the interview. At the very end of the research part of the work is a SWOT analysis based on data obtained through controlled interviews from selected respondents. Weaknesses of economic alternatives are identified and recommendations for their elimination are developed.

9 Seznam použité literatury

9.1 Knižní zdroje

ČERNOCH, Viktor. Sucho. A / Věda a výzkum: Akademie věd ČR. 2017, 1(2), 14-23. ISSN 2533 - 784X.

DISMAN, Miroslav. Jak se vyrábí sociologická znalost. DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vydání. Praha: Karolinum, 2000, 140–143. ISBN 978-80-246-0139-7.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, 168–172. ISBN 80-736-7040-2.

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, 49–55. ISBN 80-736-7040-2.

Lokální a alternativní ekonomické systémy: síla komunity, nepeněžní, solidární a místní ekonomika. Brno: Permakultura (CS), 2016. Klíč k soběstačnosti. ISBN 978-80-905108-6-9. ISSN 2336-3010.

SAMUELSON, Paul Anthony a William Dawbney NORDHAUS. Economics. 19th ed. McGraw-Hill/Irwin, 2010. ISBN 978-0-07-351129-0.

SUCHÁNKOVÁ, Alena. Rozjed'te u vás vlastní LETS. In: Lokální a alternativní ekonomické systémy. Brno: Permakultura (CS), 2016, s. 51. ISBN 978-80-905108-6-9. ISSN 2336-3010.

UMANCOVÁ, Barbora. Pralets: Lokálně ve velkoměstě. In: Lokální a alternativní ekonomické systémy. Brno: Permakultura (CS), 2016, s. 55-57. ISBN 978-80-905108-6-9. ISSN 2336-3010.

UTTING, Peter. *Business Responsibility for Sustainable Development*. Geneva, 2000. ISBN 92-9085-022-1.

9.2 Internetové zdroje

About B Lab. Certified B Corporation [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://bcorporation.net/about-b-lab>

Alle aktuellen Erkenntnisse zur verkehrsentlastenden Wirkung des CarSharing. In: Bundesverband CarSharing [online]. [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.carsharing.de/alle-aktuellen-erkenntnisse-zur-verkehrsentlastenden-wirkung-des-carsharing>

Autonapůl, první český carsharing [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.autonapul.cz/>

Benefit Corporation Aka The “B Corp”: What is a benefit corporation? Registered Agent: Corporate Guides — NW Registered Agent [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.northwestregisteredagent.com/benefit-corporation.html>

Benefit corporation. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Benefit_corporation

CSR v ČR. Národní informační portál o CSR [online]. [cit. 2020-09-06]. Dostupné z: <https://www.narodniportal.cz/csr-v-cr/>

Cyclos products overview: Secure and reliable payment software. Cyclos payment software: For banks, barterers and remittances [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.cyclos.org/products/#social>

Distanční vzdělávání v současné podobě v ČR prohlubuje nerovnosti mezi školami i jednotlivými žáky. In: *Člověk v tísni* [online]. 7.4.2020 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://www.clouekvtisni.cz/distančni-vzdelavani-v-soucasne-podobě-v-cr-prohlubuje-nerovnosti-mezi-skolami-i-jednotlivými-zaky-6563gp>

Ekonomické alternativy v České republice [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <http://alternativniekonomiky.fss.muni.cz/>

Google Digitální garáž: Naučte se online marketing zdarma [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://learndigital.withgoogle.com/digitalnigaraz>

HEŘMANOVÁ, Marie. Kdo nejvíce doplatí na krizi? Podle socioložky vyplouvají na povrch společenské nerovnosti. In: ČT24: Nejdůvěryhodnější zpravodajský web v ČR — Česká televize [online]. 24.4.2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/koronavirus/3081647-blog-kdo-nejvice-doplati-na-krizi-podle-socioložky-vyplovaji-na-povrch>

HOTTEN, Russell. Volkswagen: The scandal explained. In: BBC News [online]. 10.12.2015 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/business-34324772>

Indikátory/Rozpoznávací znaky. České sociální podnikání [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/indikatory>

Indikátory/Rozpoznávací znaky. *České sociální podnikání* [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/indikatory>

KAPOOR, Amit a Bibek DEBROY. GDP Is Not a Measure of Human Well-Being. In: Harvard Business Review: Ideas and Advices for Leaders [online]. 4.10.2019 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://hbr.org/2019/10/gdp-is-not-a-measure-of-human-well-being>

LINHART, Jiří a Eduard URBÁNEK. Způsob života konzumní. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Zp%C5%AFsob_%C5%BEivota_konzumn%C3%AD

Makroekonomická predikce — září 2020. Ministerstvo financí České republiky [online]. 15.9.2020 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2020/makroekonomicka-predikce-zari-2020-39418>

Maryland First State in Union to Pass Benefit Corporation Legislation. In: CSRwire [online]. 14.4.2010 [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: https://www.csrwire.com/press_releases/29332-maryland-first-state-in-union-to-pass-benefit-corporation-legislation

Navštivte Olomouckou dílnu — místo, kde mohou lidé realizovat své nápady. In: Atelier.cz: Magazín o řemeslu, umění a handmade podnikání v ČR [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://magazin.atelier.cz/navstiv-olomouckou-dilnu-misto-mohou-lide-realizovat-sve-napady/>

Nevyhazuj to [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www.nevyhazujto.cz/>

Nezaměstnanost zůstala v září na 3,8 %, počet uchazečů mírně klesl. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2.10.2020 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/nezamestnanost-zustala-v-zari-na-3-8-pocet-uchazecu-mirne-klesl>

OECD Better Life Index [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <http://www.oecdbetterlifeindex.org>

Olomouc bez obalu: Potraviny bez obalů, život bez odpadu [online]. [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <http://www.olomoucbezobalu.cz/>

Olomoucká dílna: místo a náradí pro vaše nápady [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://olomoucka-dilna.cz/>

POMEROY, Robin. 5 things we learned about climate change at Davos 2020. World Economic Forum [online]. 24.1.2020 [cit. 2020-02-08]. Dostupné z: <https://www.weforum.org/agenda/2020/01/climate-change-crisis-what-we-learned-at-davos-2020/>

PRÁDANOS, Luis I. An economy focused solely on growth is environmentally and socially unsustainable. In: *The Conversation: Academic rigour, journalistic flair* [online]. 7.4.2015 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z: <https://theconversation.com/an-economy-focused-solely-on-growth-is-environmentally-and-socially-unsustainable-39761>

Přidejte se — Slušná firma. Slušná firma: Hnutí za obecně prospěšnější podnikání [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://slusnafirma.cz/spoluprace/>

Slušná firma: Hnutí za obecně prospěšnější podnikání [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://slusnafirma.cz/>

ŠVIHEL, Petr. Do dluhů mohou spadnout desítky tisíc lidí, varují poradny. In: *Seznam Zprávy* [online]. 20.10.2020 [cit. 2020-11-23]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/do-dlhu-mohou-spadnout-desitky-tisic-lidi-varuji-poradny-124731>

Výhledy české ekonomiky pro rok 2020. Deloitte Česká republika [online]. [cit. 2020-10-28]. Dostupné z: <https://www2.deloitte.com/cz/cs/pages/about-deloitte/articles/vyhledy-ceske-ekonomiky-pro-rok-2020.html#>

WATSON, Bruce. The troubling evolution of corporate greenwashing. In: The Guardian [online]. 20.8.2016 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/sustainable-business/2016/aug/20/greenwashing-environmentalism-lies-companies>

WOLF, Vojtěch. Tempo růstu české ekonomiky letos zřejmě poklesne. Česká pozice: Internetový magazín deníku Lidové noviny a serveru Lidovky.cz [online]. 13.1.2020 [cit. 2020-10-28]. ISSN ISSN 1213-1385. Dostupné z: https://ceskapozice.lidovky.cz/tema/tempo-rustu-ceske-ekonomiky-letos-zrejme-poklesne.A200107_154709_pozice-tema_lube

Seznam tabulek

- Tabulka 4.1 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Pralets
- Tabulka 4.2 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Autonapůl
- Tabulka 4.3 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Autonapůl
- Tabulka 4.4 — Tabulka splnění stanovené definice alternativních ekonomických systémů pro Nevyhazujto
- Tabulka 4.5 — Tabulka splněných kritérií pro Olomouc bez obalu
- Tabulka 5.1 — SWOT analýza pro alternativní ekonomické systémy v České republice

Seznam příloh

Příloha 1 — Struktura řízeného rozhovoru

Přílohy

Příloha 1 — Struktura řízeného rozhovoru

Jméno a příjmení:

Název ekonomické alternativy:

Funkce či pozice uvnitř této alternativy:

1. Jaký je podle vás hlavní cíl alternativních ekonomických systémů a ekonomických alternativ?
2. Jaké jsou podle vás silné stránky ekonomických alternativ?
3. Myslíte si, že ekonomické alternativy umí oslovit dostatečný počet zákazníků/uživatelů/sdílníků?
4. Jaké jsou podle vás slabé stránky ekonomických alternativ?
5. Existuje v ČR organizace či platforma, která by ekonomické alternativy zastřešovala, poskytovala jim poradenský servis, pomáhala s jejich propagací a popularizací pro širší veřejnost?
6. Jak velké je podle vás povědomí veřejnosti o alternativních ekonomických systémech?
7. Myslíte si, že lidé ekonomickým alternativám důvěřují?
8. Jaké jsou podle vás v oblasti ekonomických alternativ příležitosti k jejich rozvoji?
9. Jak vidíte budoucnost a rozvoj ekonomických alternativ?
10. Je něco, co by v budoucnu mohlo ohrozit ekonomické alternativy a způsobit jejich zánik?
11. Jak dlouho se zajímáte o alternativní přístupy v ekonomii a co vás k tomu přivedlo?

